สุขภาวะทางปัญญาที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในจังหวัดบุรีรัมย์

Intellectual well-being Effect to Learning Achievement of Mathayom Suksa Student of Buriram Province

[1]พระครูสุนทรวีรบัญฑิต,ดร [2]ธนันต์ชัย พัฒนะสิงห์ [3]ทิพย์ ขันแก้ว [4]บุญรัตน์ อุตส่าห์
[5]พระอุทิศ อาสภจิตฺโต (สุขแสง) [6]พระเสถียร สุทธิสุทธฺโธ(เกรงขาม)
[1] Phrakhrusunthonveerabundit,Dr [2]Thananchai Pattanasing [3] Thip Khankeaw
[4]Boonyarat Utsa [5]Phra Uthit Suksang [6]Phra Satian Khrengkam

[1-6]มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
[1-6] Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand.

[1-6] ekmcukk@gmail.com

บทคัดย่อ

สุขภาวะทางปัญญาที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในจังหวัดบุรีรัมย์” มีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) เพื่อศึกษาสุขภาวะทางปัญญาที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในจังหวัดบุรีรัมย์ ๒) เพื่อพัฒนาสุขภาวะทางปัญญาที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในจังหวัดบุรีรัมย์และ ๓) เพื่อนำเสนอสุขภาวะทางปัญญาที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในจังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งมีขั้นตอนคือ (๑) กำหนดประเด็นในการค้นคว้าให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยและปัญหาการวิจัยที่ต้องการทราบ (๒) กำหนดฐานข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา อันประกอบด้วยฐานข้อมูลที่ได้จากแหล่งปฐมภูมิ (Primary Source) คือ คัมภีร์พระไตรปิฎก อรรถกถาหรือฎีกา ชั้นรองลงมา และแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Source) ได้แก่ หนังสือเอกสาร บทความวิทยานิพนธ์และสารบรรณอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง (๓) สังเคราะห์ข้อมูล โดยการลดทอนข้อมูลเลือกหาจุดที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ต้องการศึกษาเท่านั้น ตรวจสอบข้อมูลให้มีความถูกต้อง จากข้อมูลที่ได้มาจากแหล่งต่างๆ ซึ่งจะดำเนินการ เก็บรวบรวมข้อมูลในประเด็นเดียวกัน แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้ได้มาซึ่งองค์ความรู้ใหม่จากการกลั่นกรองจัดระบบข้อมูล ด้วยการจำแนกและแปลความโดยวิเคราะห์ผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยเป็นสำคัญเพื่อให้ได้สุขภาวะทางปัญญาที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในจังหวัดบุรีรัมย์โดยในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ออกแบบด้วยวิธีวิจัยแบบการวิจัยเพื่อพัฒนา R&D (Research and Development) แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์เชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า

๑. สุขภาวะทางปัญญาที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในจังหวัดบุรีรัมย์คือการหาวิธีการเรียนให้มีความสุข โดยใช้หลักศาสนา เข้ามาปรับใช้ในการเรียน เพื่อนร่วมชั้นเป็นปัจจัยสำคัญทำให้เกิดความสุข ด้านภายในคือสมาธิ ถ้ามีสมาธิมีสติก็จะส่งผลให้เกิดความสำเร็จ ให้มีความละเอียดถี่ถ้วน มีความเชื่อมันในตนเอง การมีคุณค่าในตนเองทำให้เกิดความสุขในการเรียน มีความมั่นคงในครอบครัว ก็ส่งผลต่อความสุขในการเรียน การมีสัมพันธภาพที่ดีกับครูและเพื่อนร่วมชั้น มีการสื่อสารที่ดียิ้มแย้มแจ่มใสเมตตาต่อกัน

๒. การพัฒนาการเสริมสร้างสุขภาวะทางปัญญาที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในจังหวัดบุรีรัมย์โดยการสนทนากลุ่มจะเห็นได้ว่ามีองค์ประกอบตัวชี้วัดสุขภาวะทางปัญญาที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในจังหวัดบุรีรัมย์คือ๑) มีเจตคติที่ดีและมีความสุขในการเรียน ความสุขในการเรียน มีเวลากับครอบครัว ทำงานเป็นทีม เรียนในสิ่งที่ชอบ ตั้งเป้าหมายในการเรียน มีการเสริมแรงจากครู เพื่อนร่วมชั้น ๒) สถานที่เรียนมีความเหมาะสม บรรยากาศในการเรียนดี มีอากาศที่เหมาะสม ภูมิทัศน์เอื้อต่อการเรียน ระยะทางไม่ไกลจากบ้าน ๓) ร่างกายแข็งแรง มีการรับประทานถูกสุขลักษณะ พักผ่อนเพียงพอ มีการออกกำลังกายอย่างเหมาะสม มีสุขภาพแข็งแรง ๔) มีการแบ่งเวลาให้สมดุล รู้จักแบ่งเวลาในการเรียน รู้จักแบ่งเวลาในการพักผ่อน รู้จักแบ่งเวลากับครอบครัว รู้จักแบ่งเวลากับเพื่อน ๕) เอื้ออาทรต่อผู้อื่น เอาใจเขามาใส่ใจเรา ยอมรับความคิดเห็นของคนอื่น เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้อื่น มีน้ำใจ ๖) มีสติในดำรงชีวิต มีสมาธิในการเรียน รู้จักจัดลำดับความสำคัญของงาน ควบคุมอารมณ์ตัวเองได้ มีสติแก้ปัญหาด้วยเหตุผล มีความรอบคอบ ๗) ครอบครัวดี มีการกิจกรรมร่วมกันกับครอบครัว มีการแสดงความรักเอื้ออาทรของสมาชิกในครอบครัว สมาชิกในครอบครัวมีความเข้าใจกัน เข้าใจบทบาทตนเอง สมาชิกในครอบครัวให้การสนับสนุนในการเรียนรู้ ๘) มีสัมพันธภาพที่ดี มีสัมพันธภาพที่ดีกับครู มีสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อน มีสัมพันธภาพที่ดีกับคนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องด้วย มีสัมพันธภาพที่ดีกับสิ่งแวดล้อม ๙) มีสุขภาวะทางปัญญา มีเชื่อมั่นในตนเอง มีความภาคภูมิใจในตนเอง มองโลกในแง่ดี พอใจในสิ่งที่มี รู้จักบริหารจัดการอารมณ์ตนเอง มีความสุข

๓. นำเสนอสุขภาวะทางปัญญาที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในจังหวัดบุรีรัมย์ พบว่ากระบวนการเสริมสร้างสุขภาวะทางปัญญาที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในจังหวัดบุรีรัมย์ขั้นตอนที่ ๑ เข้าใจบทเรียนและผู้เรียนคือมีการเรียนที่เริ่มจากง่ายไปหายาก มีวิธีการเรียนการสอนที่เร้าใจ ทุกขั้นตอนของการเรียนรู้มุ่งพัฒนาและส่งเสริมกระบวนการคิดนำไปสู่การประมวลเพื่อนำไปแก้ปัญหาได้จริง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ผู้เรียนมีความเท่าเทียมกัน สื่อที่ใช้ในการเรียนรู้มีความเร้าใจและนำไปใช้ได้จริงและมีสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การประเมินผล เน้นพัฒนาการของผู้เรียนในภาพรวม ขั้นตอนที่ ๒ สร้างแรงจูงในการเรียนรู้ แรงจูงใจในการเรียนเป็นสิ่งสำคัญเพราะจะเป็นพลังไปสู่ความสำเร็จ ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดความมุ่งมั่นตั้งใจเรียนและมีความสุขกับการเรียนขั้นตอนที่ ๓ มีการบริหารจัดการเวลาได้อย่างเหมาะสม การใช้เวลาให้เหมาะสมในการเรียนและกิจกรรมต่างๆ จะช่วยให้ผู้เรียนแบ่งเวลาได้อย่างเหมาะสม จะเป็นการเสริมสร้างความสมดุลในชีวิตและมีความสุขต่อไป ขั้นตอนที่ ๔ ความรัก ความเมตตาของผู้สอน การที่ผู้สอนมีความรัก ความเอาใจใส่ มีเมตตา อ่อนโยน

และยุติธรรมกับผู้เรียน จะช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างมความสุข ขั้นตอนที่ ๕ การเสริมสร้างการรู้จักยอมรับความผิดพลาด และต่อสู้ชีวิต ขั้นตอนที่ ๖ การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรกิจกรรมดังกล่าวจะส่งเสริมเพื่อให้เกิดการตระหนักรู้ในตนเอง รู้คุณค่าของสิ่งต่างๆ เกิดความรัก ความเมตตา มีจิตสำนึกต่อส่วนรวม มีคุณธรรมและจริยธรรม รู้จักการให้และการเสียสละ ขั้นตอนที่ ๗ นักเรียนเกิดความรักและภูมิใจในตนเอง รู้จักปรับตัวได้ทุกที่ ทุกเวลา รู้จักตัวเอง เห็นคุณค่าของชีวิตและความเป็นมนุษย์ของตน รับรู้ความหมายของการมีชีวิตอยู่ ยอมรับทั้งจุดดีและจุดด้อยของตนเอง และคิดหาวิธีปรับปรุงแก้ไขเข้าใจธรรมชาติของความเปลี่ยนแปลงและรู้วิธีปรับปรุงแก้ไข เข้าใจธรรมชาติของความเปลี่ยนแปลงและรู้วิธีปรับตนเองให้อยู่ในสภาพแวดล้อมนั้น ๆ ได้โดยไม่เสียสุขภาพจิต รู้จักเกรงใจและให้เกียรติผู้อื่น มีเหตุผลและใจกว้างพร้อมที่จะดำเนินชีวิตในบทบาทของผู้ใหญ่ ที่มีความรับผิดชอบนักเรียนจะเรียนรู้อย่างมีความสุข ขั้นตอนที่ ๘ ทบทวนตนเอง ทบทวนงานที่ทำ ขั้นตอนที่ ๙ นำไปในชีวิตประจำวัน

คำสำคัญ: สุขภาวะทางปัญญา,อิทธิพล, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน,นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา,จังหวัดบุรีรัมย์

Abstract

The Intellectual health influencing the learning achievement of secondary students in Buriram Province aims 1) to study the Intellectual health influencing the learning achievement of secondary students in Buriram Province, 2) to develop Intellectual health that influences the learning achievement of secondary students in Buriram Province, and 3) to present the Intellectual health that influences the learning achievement of secondary students in Buriram Province, the steps are (1) to define research issues in accordance with the research objectives and the desired research problems, (2) to determine the database used in the study, which consists of the primary source which is the Tripitaka Scriptures, the commentary or the sub-districts, and the Secondary Source, namely books, documents., articles, thesis, and other relevant correspondences, (3) to synthesize data by reducing the data, selecting only the points relevant to the variables to be studied, checking the data for accuracy from the data obtained from various sources, which will then collect data on the same issue. The data were analyzed to obtain new knowledge from filtering, organizing the information system by classification, and interpreting by analyzing the results according to the research objectives to obtain the Intellectual health that influences the academic achievement. In this research, the researcher designed the research method for R&D (Research and Development) and then used the data to be analyzed descriptively.

The research found that:

1. The Intellectual health that influenced the academic achievement of secondary students in Buriram Province was to find a way to learn to be happy by applying religious principles to their learning, classmates as an important factor. Classmates are the key factor for inner happiness: concentration, concentration, and mindfulness will lead to success, thoroughness, belief in oneself and happiness in studying, family stability affects learning happiness, good relationship with teachers and classmates, good communication, smiling, and having the kindness to each other.

2. The development of Intellectual health enhancement that influenced the learning achievement of secondary students in Buriram Province by group discussion, it was seen that there was a component of Intellectual health indicators that influenced the academic achievement of secondary students in Buriram Province are 1) have a good attitude and happiness in learning, have time with family, work as a team, study what they like, set a learning goal, have support from teachers and their classmates, 2) the place to study is suitable, the study atmosphere is suitable, the weather is suitable, the landscape is conducive to learning, the distance is not far from the home, 3) healthy body, healthy eating, adequate rest, proper exercise, good health 4) balanced time allocation, know how to set aside time for studying, know how to set aside time to relax, know time dividing With family, know how to spend time with friends, 5) caring for others, pampering them to take care of us, accepting other people's opinions, being generous, generous, 6) Being mindful in life, concentrating on learning, knowing prioritizing work, controlling one's emotions, having conscious problem solving, being thoughtful, 7) Good family, family activities are organized, family members show love and generosity, family members understand each other, understand their roles, family members support learning, 8) Have a good relationship, have a good relationship with teachers, have a good relationship with friends, have a good relationship with other people involved, have a good relationship with the environment, 9) Intellectual well-being, self-confidence, self-esteem, optimism, satisfaction with what have, know how to manage emotions happily.

3. Presenting the intellectual health that influenced the learning achievement of secondary students in Buriram Province; found that the intellectual health enhancement process influenced the learning achievement of secondary students in Buriram Province. Step 1: Understand the lessons and learners

are learning that starts from easy to rare, has a stimulating teaching method, every step of the learning focuses on developing and promoting thinking processes leading to processing to solve real problems, provide opportunities for learners to participate in learning, learners are equal, learning materials are stimulating and practical, and have an environment conducive to learning, Evaluation focuses on the development of the learners as a whole. Step 2: Create an incentive to learn Motivation for learning is important because it is the power to success, which will make the learner more determined, focused, and happy with their studies. Step 3: Proper time management, appropriate time spent in study and activities will help learners to divide their time appropriately to promote a balanced and happy life. Step 4: The teacher's love and compassion, empathy, kindness, gentleness, and fairness to learners will help learners learning happily. Step 5: Strengthening the Recognition of Mistakes and fighting of life. Step 6: Organizing extra-curricular activities such activities will promote self-awareness, the value of things, love, compassion, public consciousness, morality, and ethics, know to give, and sacrifice. Step 7: The students become love and are proud of themselves, adaptable anytime, anywhere, know themselves, value their life and humanity, recognize the meaning of being, accept both their good points and weaknesses and think about ways to improve, understand the nature of change and know how to improve, understand the nature of change and know how to adjust oneself to the environment without losing mental health, being considerate and respectful of others, rational and generous, ready to live in a responsible adult role, students learn happily. Step 8: Review yourself and review the work done. Step 9: Take it in your daily life.

Keyword: Intellectual well-being, Effect, Learning Achievementฒ,Mathayom Suksa Student, Buriram Province

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เป็นไปอย่างรวดเร็วและหลากหลายอันเนื่องมาจากความก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทำให้ข้อมูลข่าวสารต่างๆ แพร่หลายอย่างรวดเร็ว แนวคิด วิถีชีวิต ค่านิยมของบุคคลในสังคมเกิดความเปลี่ยนแปลง เบี่ยงเบนไปจากหลัก ศีลธรรม จริยธรรมที่ดีงามตามหลักของพุทธศาสนา กลับชื่นชมวัฒนธรรมตะวันตก ที่เน้นการบริโภควัตถุต่างๆ จนเกินความพอดี และอยากมีเพิ่มเกินความจำเป็น ระบบสังคมแบบพอเพียงของไทย ได้รับผลกระทบอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ อันสืบเนื่องมาจากการให้ความสำคัญกับระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม ที่เน้นการพัฒนาทางด้านวัตถุมากกว่า การพัฒนาสังคมในด้านอื่น ๆ โดยเฉพาะด้านจิตใจ จึงทำให้เกิด

ปัญหาความย่อหย่อนของคุณธรรมจริยธรรมในสังคม เป็นเหตุให้มีการประพฤติปฏิบัติที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม ส่งผลไปยังปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมไทย อาทิ เกิดปัญหาทุจริตคอรัปชั่น ปัญหายาเสพติด และปัญหาการหย่าร้าง ปัญหานักเรียนตีกัน ปัญหาการรักร่วมเพศ การหลงมัวเมาในอบายมุข การปล่อยตัวปล่อยใจ ขาดระเบียบวินัย ไร้ทิศทางของชีวิต ความฟุ่มเฟือย และอื่น ๆ อีกมากมาย หากปล่อยไว้จะเป็น ผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศชาติ ซึ่งผลจากการพัฒนาประเทศในระยะผ่านมาโดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจทำให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจในอัตราสูง มีความก้าวหน้าทางวัตถุและเทคโนโลยีใหม่ ๆ อย่างรวดเร็ว ประกอบกับอิทธิพลจากวัฒนธรรมต่างชาติเข้ามามีบทบาทในสังคมไทย ทำให้เกิดปัญหาสังคมที่สลับซับซ้อน

สุขภาพองค์รวมเป็นแนวคิดทฤษฎีใหม่ทางการแพทย์ที่ให้ความสำคัญกับเรื่องสุขภาพเป็นหลัก ซึ่งอาจเรียกสั้น ๆ ว่า "ทฤษฎีสุขภาพ" มีความเห็นว่าโรคมิได้เกิดจากสาเหตุใดสาเหตุหนึ่งเพียงอย่างเดียว โรคแต่ละโรคนั้นเกิดจากหลายสาเหตุ มีหลายองค์ประกอบเข้ามาเกี่ยวข้อง และองค์ประกอบเหล่านั้นมิได้มีแค่องค์ประกอบทางกายภาพเท่านั้น มักมีองค์ประกอบทางด้านจิตใจและความสัมพันธ์ทางสังคมเข้ามาเกี่ยวข้องด้วยเสมอ ในทฤษฎีสุขภาพมีเรื่องโรครวมอยู่ด้วย การพัฒนาสุขภาพตามแนวคิดทฤษฎีใหม่ไม่ได้ปฏิเสธทฤษฎีเก่า แต่รวมทฤษฎีเก่าเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของทฤษฎีใหม่ซึ่งมีกรอบใหญ่กว่าการกำหนดสุขภาพ สิ่งแวดล้อมเป็นฐานใหญ่กว่าสังคม กายของปัจเจกบุคคลเล็กกว่าสังคม จิตนั้นอยู่สูงสุดและมีอิทธิพลกระทบกาย สังคม และสิ่งแวดล้อม[*] ซึ่งในพุทธศาสนามิได้ให้ความสำคัญกับการเจ็บป่วยที่ร่างกายแต่เพียงอย่างเดียว แต่ให้ความสำคัญทางด้านจิตใจและจิตวิญญาณเป็นอันดับแรก ดังคำกล่าวที่ว่า "จิตเป็นนาย กายเป็นบ่าว" (มโน บุพพัง คมา ธรรมมา มโน เสฏฐา มโน มายา) ดังนั้นในกระบวนการสร้างเสริมสุขภาวะองค์รวมวิถีพุทธจึงมุ่งที่การรักกาย จิต สังคม และจิตวิญญาณอย่างองค์รวม

การศึกษาเป็นเรื่องที่ทุกคนทุกชั้นมีโอกาสเข้าถึงอย่างเสมอภาค โดยมีชุมชนและส่วนต่าง ๆ ของสังคมเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น เพราะการให้การศึกษาจะช่วยสร้างจิตสำนึก ที่สำคัญคือก่อนจะมีจิตสาธารณะ (Public Mind) จะต้องมีเวทีสาธารณะ (Public Space) เสียก่อน ให้คนได้เข้าใจเรื่องระหว่างกายภาพกับความคิด มหาวิทยาลัยควรพยายามให้มีบ้านคนเมืองหรือเวทีสาธารณะ ให้นักศึกษามาใช้ประโยชน์มาดำเนินการจัดกิจกรรม นักศึกษาก็จะเริ่มรู้เริ่มเข้าใจ เนื่องจากมนุษย์เรียนรู้ได้เร็วจากประสบการณ์ตรง ไม่ใช่การรณรงค์ ไม่ใช่การสั่งสอนกันในห้องเรียน จิตสาธารณะจะเกิดขึ้นได้เมื่อนักศึกษาเรียนรู้เป็น เข้าใจปัญหา และรู้จักคุณค่าของตนเอง พัฒนาการทั้งสองส่วนมิใช่เกิดจากการบอกเล่า การเรียนในห้องเรียนคำบรรยายของผู้สอนในแต่ละสถาบันได้ แต่นักศึกษาต้องเชื่อมั่น กล้าตัดสินใจ และอาสาพาตัวเองลงไปทำกิจกรรมด้วยตนเอง การรับรู้ถึงเหตุการณ์ อารมณ์ความรู้สึก ความอ่อนไหวการเข้าถึงประสบการณ์ การลงมือปฏิบัติจริงผ่านกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ การมีเพื่อนร่วมอุดมคติ การพูดคุยปรึกษาหารือ ล้วนเป็นเบ้าหล่อหลอมจิตใจให้รู้จักทำงานเสียสละแก่ผู้ที่ลำบาก ขัดสนยากจน มีปัญหารอบด้านได้

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มีพันธกิจที่จะผลิตบัณฑิตทุกระดับให้มีคุณภาพที่

[*] ประเวศ วะสี, การพัฒนาสุขภาพองค์รวม, (กรุงเทพมหานคร : ๒๕๔๗), หน้า ๑๕.

พึงประสงค์ คือมีความรู้ ความเข้าใจในพุทธธรรม อย่างลึกซึ้งและสามารถประยุกต์เข้ากับศาสตร์ต่าง ๆ ได้มีปฏิปทาที่น่าเลื่อมใสใฝ่รู้ ใฝ่คิด เป็นผู้นำด้านจิตใจและปัญญา มีความสามารถในการแก้ปัญหา รู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงของสังคม มีโลกทัศน์กว้างไกล มีศรัทธาอุทิศตนเพื่อพระพุทธศาสนา รู้จักเสียสละเพื่อส่วนรวม มีศักยภาพในการบริหารการจัดการเรียนและการสื่อ พระสัทธรรม

การเรียนการสอนในยุคปฏิรูปการศึกษา กล่าวไว้ชัดเจนว่า เป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นผลที่เกิดกับผู้เรียนเป็นสำคัญ ต้องสอนให้นักเรียนได้ฝึกคิด ปฏิบัติจริง ประเมินและปรับปรุงผลงานของตนได้ เพื่อให้เกิดทักษะกระบวนการเรียนรู้ ที่สำคัญ ครูที่ดีไม่ได้มีหน้าที่เพียงสอนอย่างเดียวเท่านั้นแต่จะต้องเป็นผู้อำนวยการเรียนเรียนรู้ด้วย ครูมีหน้าที่โดยตรงในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ในการที่จะจัดได้ดีนั้นครูต้องเป็นนักวางแผนที่ดีเป็นนักคิดที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกล ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน ติดตามข่าวและเหตุการณ์ใหม่ๆ ที่ทันสมัยอยู่เสมอ ด้วยการแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ ข้อมูลสารสนเทศสมัยใหม่ ตลอดจนความเคลื่อนไหวทางการศึกษาที่เปลี่ยนแปลง อยู่ตลอดเวลา เลือกข้อมูลที่เป็นจริงอย่างชาญฉลาด เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ปรับตัวปรับใจให้เข้ากับกระแสแห่งการเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบัน [*] ซึ่งสุขภาวะการจะเรียนรู้ได้นั้นสุขภาวะทางปัญญานั้นจึงเป็นสิ่งสำคัญ

คำว่าสุขภาวะหรือ “สุขภาพ” คือภาวะของมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางกาย ทางจิต ทางปัญญา และทางสังคม เชื่อมโยงกันเป็นองค์รวมอย่างสมดุล“ปัญญา” หมายถึง ความรู้ทั่ว รู้เท่าทันและความเข้าใจอย่างแยกได้ในเหตุผลแห่งความดี ความชั่ว ความมีประโยชน์และความมีโทษ ซึ่งนาไปสู่ความมีจิตอันดีงามและเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ [†] เมื่อมีการบัญญัติคำว่าสุขภาวะขึ้นมาสุขภาพจึงแยกไม่ได้จากวิถีชีวิตที่จะต้องดำเนินไปบนพื้นฐานของความต้องพอดี โดยดำรงอยู่ในครอบครัวชุมชนและสังคมที่พัฒนาอย่างสมดุลสุขภาวะทางทางจิตวิญญาณในปัจจุบันใช้คำว่า สุขภาวะด้านปัญญา หมายถึงความฉลาดรู้ นำไปสู่ชีวิตที่สมดุล [‡] โดยที่สุขภาวะทางปัญญาหมายถึงรับรู้ตนเองโดยรวมว่ามีความสุข มีการเห็นคุณค่าของชีวิต มีร่างกายแข็งแรง มีสุขภาพจิตที่ดีโดยสุขภาวะนี้เป็นการเชื่อมโยงกันอย่างสมดุลทั้งร่างกาย จิตใจ สังคมและจิตวิญญาณด้วย

พุทธจิตวิทยา จึงเป็นศาสตร์ที่ศึกษาธรรมชาติของจิตใจมนุษย์จากหลักพุทธธรรม เช่น อริยสัจสี่ ปฏิจจสมุปปบาท และไตรลักษณ์ เป็นต้น อันเป็นแหล่งรวบรวมความรู้ การวิเคราะห์จิตใจของมนุษย์ไว้อย่างละเอียด โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อบุคคลสามารถจัดการกับชีวิตที่ดำเนินอยู่แต่ละวันในครอบครัวและสังคม ส่งผลต่อการส่งเสริมพัฒนาสุขภาวะองค์รวมอย่างยั่งยืน จึงกล่าวได้ว่าหลักพุทธจิตวิทยาเป็นมิติใหม่ในสังคมปัจจุบันที่สามารถส่งเสริมสุขภาวะองค์รวมของสังคมและ

---

[*] สุทธิพร คล้ายเมืองปัก, อ้างใน ธณัฌณา ยันสังกัด, “การส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอำเภอคง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต ๖”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖).

[†] องฺ.ปญฺจก.(ไทย) ๒๒/๗๙/๑๒๑.

[‡] เสาวนีย์ ฤดี, “สุขภาวะองค์รวมแนวพุทธ : กรณีศึกษาผู้ป่วยโรคเบาหวานโรงพยาบาลราชวิถี”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔).

ครอบครัว แต่ปัจจัยสำคัญในการนำเอาหลักพุทธจิตวิทยาในการส่งเสริมสุขภาวะองค์รวมได้นั้น ก็อาศัยองค์ความรู้ของคนในครอบครัวและสังคม ที่มีคุณค่าและความดีงามที่จรรโลงชีวิตและวิถีชุมชนให้อยู่ร่วมกับธรรมชาติและสภาวะแวดล้อมได้อย่างกลมกลืนและสมดุล หรือเรียกว่า "ภูมิปัญญาท้องถิ่น" ซึ่งวิถีชีวิตของผู้คนในชุมชนล้วนดำรงอยู่ภายใต้ความหลากหลายของระบบนิเวศ วัฒนธรรมประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น คนในแต่ละสังคมจึงมีความเข้าใจในสภาพแวดล้อมได้เป็นอย่างดีตลอดมาในประวัติศาสตร์อันยาวนาน พร้อมไปกับการสั่งสม เรียนรู้ และการถ่ายทอดภูมิปัญญาที่แฝงไว้ด้วยระบบวิธีคิด ระบบคุณค่า การประยุกต์สร้างสรรค์องค์ความรู้ในการอยู่ร่วมกับธรรมชาติเพื่อความสุขทางกายและใจของมนุษย์ในแต่ละสังคม ภายใต้ระบบความสัมพันธ์ทางสังคม ระบบความเชื่อทางพระพุทธศาสนา ความเชื่อเรื่องผี ตลอดจนประเพณีและพิธีกรรมถิ่น ที่มีการพัฒนาทางสังคมควบคู่กันมาอย่างยาวนาน กระบวนการเหล่านี้เป็นมรดกทางภูมิปัญญาของบรรพชนที่สร้างสรรค์สืบทอดไว้ให้กับคนรุ่นหลังในการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกัน ที่สอดคล้องกับหลักพุทธจิตวิทยาและการส่งเสริมสุขภาวะองค์รวมของครอบครัวและสังคม

ดังนั้นผู้ศึกษาวิจัยจึงสนใจศึกษาสุขภาวะทางปัญญาที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ซึ่งเป็นการศึกษาถึงการปรับตัวในมิติที่หลากหลาย ที่มีต่อการพัฒนาสุขภาวะองค์รวม ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการส่งเสริมสุขภาวะองค์รวมของการเรียนและการสอนต่อสังคมสืบต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

๑. ศึกษาสุขภาวะทางปัญญาที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในจังหวัดบุรีรัมย์

๒. พัฒนาสุขภาวะทางปัญญาที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในจังหวัดบุรีรัมย์

๓. นำเสนอสุขภาวะทางปัญญาที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในจังหวัดบุรีรัมย์

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการเรียนรู้แนวพุทธจิตวิทยาเพื่อส่งเสริมสุขภาวะองค์รวมของเด็กปฐมวัย มีวัตถุประสงค์คือ ๑) เพื่อศึกษาแนวคิดที่ส่งเสริมสุขภาวะองค์รวมตามหลักพุทธจิตวิทยา ๒) เพื่อสร้างรูปแบบการเรียนรู้แนวพุทธจิตวิทยาเพื่อส่งเสริมสุขภาวะองค์รวมของเด็กปฐมวัย ๓) เพื่อนำเสนอรูปแบบการเรียนรู้แนวพุทธจิตวิทยาเพื่อส่งเสริมสุขภาวะองค์รวมของเด็กปฐมวัย เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) การศึกษาครั้งนี้มี ๓ ระยะ คือ ระยะที่ ๑ แนวทางคิดที่ส่งเสริมสุขภาวะองค์รวมตามหลักพุทธจิตวิทยา ระยะที่ ๒ สร้างรูปแบบการเรียนรู้แนวพุทธจิตวิทยาเพื่อส่งเสริมสุขภาวะองค์รวมของเด็กปฐมวัย และ ระยะที่ ๓ นำเสนอรูปแบบการเรียนรู้แนวพุทธจิตวิทยาเพื่อส่งเสริมสุขภาวะองค์รวมของเด็กปฐมวัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ – แบบบันทึกการ

สนทนากลุ่ม - แบบสอบถามเพื่อการวิจัย วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้สถิติแบบบรรยาย (Descriptive Statistics) - การทดสอบค่าที (T-test) และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) - การสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Analytic Induction) จากนั้นสรุปผลเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

การสรุปผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สรุปเป็น ๓ ตอน ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผลการวิจัยสรุปได้ดังต่อไปนี้

๑. ศึกษาแนวคิดการเรียนรู้แนวพุทธจิตวิทยาเพื่อส่งเสริมสุขภาวะองค์รวมของเด็กปฐมวัย

การศึกษาแนวคิดการเรียนรู้แนวพุทธจิตวิทยาเพื่อส่งเสริมสุขภาวะองค์รวมของเด็กปฐมวัยผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดทฤษฎีดังนี้

๔.๑.๑. ทฤษฎีทางจิตวิทยา

๑. ทฤษฎีพัฒนาการด้านจิตวิเคราะห์ของฟรอยด์

ซิกมันต์ ฟรอยด์ (Sigmond Freud) เป็นนักจิตวิทยาชาวออสเตรียที่มีความเชื่อว่าพัฒนาการบุคลิกภาพของคนขึ้นอยู่กับการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานทางด้านสรีระหรือที่เขาเรียกว่าแรงขับโดยสัญชาติญาณแรงขบดังกล่าวมี ๓ ประเภทได้แก่แรงขับทางเพศหรือความต้องการตอบสนองทางเพศ (libido) แรงขับหรือความต้องการที่จะมีชีวิตอยู่ (life - preserving drive) และแรงขับหรือความต้องการที่จะแสดงความก้าวร้าว (aggressive drive)

โครงสร้างหลักของบุคลิกภาพ

อิด (Id) หมายถึงพลงหรือแรงผลักที่มีมาแต่กำเนิดเป็นสันดานดิบของมนุษย์ที่มีแต่ความต้องการสนองแต่เพียงอย่างเดียวโดยไม่คำนึงถึงสิ่งใด ฟรอยด์เห็นว่าแรงผลักชนิดนี้มีอยู่ในทารก

อีโก้ (Ego) เป็นส่วนหนึ่งของโครงสร้างบุคลิกภาพที่ได้มีการคิดรวบรวมข้อมูลลต่าง ๆ และมีการวางแผนการรู้จักรอคอยร้องขอหรืออื่นๆเพื่อให้ได้รับการตอบสนองในสิ่งที่ต้องการ

ซุปเปอร์อีโก้ (Superego) เป็นส่วนของบุคลิกภาพที่คอยควบคุมหรือปรับการแสดงออกของอิดและอีโก้ให้สอดคล้องกับเหตุผลความถูกผิดคุณธรรมหรือจริยธรรม

ขั้นตอนของพัฒนาการด้านบุคลิกภาพ

ขั้นที่ ๑ ขั้นปาก (Oral Stages) อายุแรกเกิด –๑ ปี

ขั้นที่๒ ขั้นทวารหนัก (Anal Stage) เป็นระยะพัฒนาบุคลิกภาพของเด็กวัย ๑ – ๓ ปี

ขั้นที่ ๓ อวัยวะเพศขั้นต้น (Phallic Stage) เป็นระยะพัฒนาการบุคลิกภาพของวัย ๓ – ๕ ปี

ขั้นที่ ๔ ขั้นพัก (Latency Stage) เป็นระยะพัฒนาบุคลิกภาพของวัย ๕ – ๑๒ ปี

๒. ทฤษฎีวุฒิภาวะของกีเซล

อาร์โนลด์ กีเซล (Arnold Gesell) เป็นนักจิตวิทยาที่มีความเชื่อในเรื่องของความเจริญเติบโตตามวุฒิภาวะโดยกล่าวว่า “วุฒิภาวะเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติอย่างมีระเบียบโดยที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับสิ่งเร้าภายนอก” กีเซลเชื่อว่าพฤติกรรมของเด็กจะเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสรีระวิทยาซึ่งจะกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมขั้นการฝึกฝนหรือการเรียนรู้ไม่ว่าลักษณะใดก็ตามจะไม่ก่อให้เกิดประโยชน์และเป็นการเสียเวลาโดยใช่เหตุถ้าหากร่างกายยังไม่พร้อมหรือยังไม่มีวุฒิภาวะ

ขั้นพัฒนาการตามทฤษฎีของกีเซล

๑. ทิศทางของการพัฒนาการ (development direction)

- Cephalocaudal
- Proximal distal

๒. พัฒนาการมีความสมพันธ์กันและเกี่ยวเนื่องกัน (reciprocal interweaving)

๓. พัฒนาการมีการใช้กิจกรรมร่วมกัน (functional asymmetry)

๔. การพัฒนาต่างๆเป็นผลมาจากวุฒิภาวะ (individuating maturation)

ทฤษฎีพัฒนาการของ ก็เซลล์ (Gesell)

Gesell ศึกษาพัฒนาการของทารก เด็กและวัยรุ่น อายุแรกเกิด-๑๖ ปี โดยการสังเกตพฤติกรรมด้วยตนเองจากภาพยนตร์และการสัมภาษณ์บิดามารดาและจัดกลุ่มข้อมูล สำหรับเป็นข้อมูลพื้นฐานของบุคลิกภาพ (Personality profile) ได้ ๑๐ ด้าน คือ

๑. ลักษณะการเคลื่อนไหวของกล้ามเนื้อมัดใหญ่ มัดเล็ก

๒. สุขนิสัยส่วนบุคคล

๓. การแสดงออกของอารมณ์

๔. ความกลัว ความฝัน

๕. ความเป็นตัวของตัวเอง การแสดงออกทางเพศ

๖. ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

๗. การเล่นและการใช้เวลาว่าง

๘. การเรียน

๙. จริยธรรม

๑๐. ปรัชญาชีวิต

ก็เซลล์กล่าวถึงทฤษฎีพัฒนาการทางด้านร่างกายว่า การเจริญเติบโตของเด็กจะแสดงออกเป็นพฤติกรรมด้านต่างๆ สำหรับพัฒนาการทางด้านร่างกายนั้นหมายถึง การที่เด็กแสดงความสามารถในการกระทำต่อวัตถุ เช่น การเล่นลูกบอล การขีดเขียน เด็กต้องใช้ความสามารถของการใช้สายตาและกล้ามเนื้อมือ ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ต้องอาศัยการเจริญเติบโตของระบบประสาท และการเคลื่อนไหวประกอบกัน การทำงานของระบบประสาทและกล้ามเนื้อ การพัฒนา ความสามารถในการควบคุมระบบร่างกาย การบังคับส่วนต่างๆ ของร่างกาย โดยที่เซลล์ได้ศึกษา ความสามารถของเด็กตามแบบธรรมชาติโดยการสังเกตพฤติกรรมตั้งแต่แรกเกิดจนเติบโตเต็มที่ การสังเกตทั้งมีการสังเกตด้วยตาและถ่ายภาพยนตร์เอาไว้ศึกษาโดยละเอียด ภายหลังผลการศึกษา ก็เซลล์สรุปว่าความสามารถของเด็กมีเป็นระยะและขั้นตอน แต่ละช่วงอายุมีความหมายและ ความสำคัญแก่ชีวิต เพราะเป็นรากฐานของบุคคลเมื่อเป็นผู้ใหญ่ พฤติกรรมของบุคคลจะมีอิทธิพล มาจากความพร้อมทางร่างกาย ได้แก่ กล้ามเนื้อ ต่อมต่างๆ ในร่างกาย กระดูกและประสาทต่างๆ สิ่งแวดล้อมเป็นเพียงส่วนประกอบของการเปลี่ยนแปลงและกีเซลล์ได้แบ่งพัฒนาการเด็กออกเป็น ๔ ด้าน ดังนี้

๑. พฤติกรรมด้านการเคลื่อนไหว (Gross Motor Development) เป็นความสามารถของร่างกายที่ครอบคลุมถึงการบังคับอวัยวะต่างๆ และความสัมพันธ์ทางด้านการเคลื่อนไหวทั้งหมด

๒. พฤติกรรมด้านการปรับตัว (Fine Motor or Adaptive Development) เป็นความสามารถในการประสานงานระหว่างระบบการเคลื่อนไหวกับระบบความรู้สึก เช่น การ

ประสานงานระหว่างตากับมือ ซึ่งดูได้จากความสามารถในการใช้มือของเด็ก เช่น ในการตอบสนองต่อสิ่งที่เป็นลูกบาศก์ การสั่นกระดิ่ง การแกว่งกำไล ฯลฯ ดังนั้นพฤติกรรม ด้านการปรับตัวจึงสัมพันธ์กับพฤติกรรมทางด้านการเคลื่อนไหว

๓. พฤติกรรมด้านภาษา (Language Development) ประกอบด้วยวิธีสื่อสารทุกชนิด เช่น การแสดงออกทางหน้าตา ท่าทาง การเคลื่อนไหว ความสามารถในการเปล่งเสียง การใช้ภาษาพูดและการเข้าใจในการสื่อสารกับผู้อื่น

๔. พฤติกรรมด้านนิสัยส่วนตัวและส่วนรวม (Personal Social Development) เป็นความสามารถในการปรับตัวของเด็ก ระหว่างบุคคลกับบุคคลกับกลุ่ม ภายใต้ภาวะแวดล้อมและสภาพความเป็นจริง นับเป็นการปรับตัวที่ต้องอาศัยการเจริญเติบโตของสมองและระบบ การเคลื่อนไหวประกอบกัน ในส่วนที่เกี่ยวกับความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก กีเซลล์พบว่า ก่อนที่คนเราจะทำอะไรง่ายๆ เช่น หยิบอาหารใส่ปากได้นั้น จะต้องมีการเรียนรู้หลายขั้นตอน ขั้นแรกทารกจะใช้มือตะปบ ขั้นต่อมาจับของด้วยมือ ๔ นิ้วติดกันกับฝ่ามือ โดยเริ่มใช้ฝ่ามือตอน

ใกล้ๆ สันมือต่อมาจะเลื่อนไปใช้ใจกลางมือ ครั้นแล้วหัวแม่มือจึงค่อยเลื่อนมาช่วยจับ ขั้นสุดท้ายคือ การหยิบของด้วยหัวแม่มือกับปลายนิ้ว ยิ่งไปกว่านั้นก็เซลล์ได้ตั้งข้อสังเกตว่า การควบคุมการ ปฏิบัติการแห่งกล้ามเนื้อของคนเรามีพัฒนาการเริ่มจากศีรษะจรดเท้าเรียกว่า Cephalo Caudal Sequence คือหันศีรษะได้ก่อนชันคอแล้วจึงคว่ำ คืบ คลาน ยืน เดินและวิ่งตามลำดับ การควบคุมปฏิบัติการกล้ามเนื้อยังมีพัฒนาการเริ่มจากใกล้ลำตัวก่อน เรียกว่า Proximodistal sequence เช่น ที่แขนขาทารกย่อมบังคับการเคลื่อนไหวแกว่งแขนขาได้ก่อนมือและเท้า เด็กใช้แขนคล่องก่อน มือและใช้มือคล่องก่อนนิ้ว ดังนั้นเด็กเล็กๆ เมื่อต้องการจับอะไรก็ผวาไปทั้งตัว ต่อมาจึงยื่นออกไป เฉพาะแขนแล้วจึงใช้มือและนิ้วมือดังกล่าว ถ้าจะให้เด็กเล็กๆ เขียนหนังสือมักจะได้ตัวโตเพราะ กล้ามเนื้อมือยังใช้ไม่คล่องแคล่วได้แต่วาดแขนออกไปกว้างๆ ต่อเมื่อการบังคับกล้ามเนื้อบรรลุ วุฒิภาวะแล้วจึงสามารถเขียนตัวเล็กๆ ได้ เพราะสามารถบังคับกล้ามเนื้อมือและนิ้ว

กีเซลล์ ได้เสนอกฎทิศทางของการพัฒนา (The Low of Developmental Direction) ไว้ดังต่อไปนี้

๑. ความพร้อมเป็นเรื่องของธรรมชาติ เด็กจะมีความพร้อมในการเรียนหรือทำกิจกรรมใดๆ โดยธรรมชาติของเด็กเอง ซึ่งจะเกิดขึ้นเมื่อเด็กมีวุฒิภาวะทางร่างกายพร้อมที่จะทำ

๒. ประสบการณ์และการฝึกฝนได้มีส่วนช่วยให้เด็กพัฒนาความพร้อม ความพร้อมจะเกิดขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไปเมื่อถึงวัย เด็กจะทำสิ่งต่างๆ ได้เอง การฝึกฝนไม่ได้ทำให้เด็กเกิดความพร้อม เช่น เมื่อเด็กยังไม่พร้อมจะเดิน ถึงพยายามฝึกเด็กก็ยังไม่สามารถเดินได้ จนกว่าจะมีวุฒิภาวะทางกายที่พร้อมจะเดินโดยธรรมชาติ

กีเซลล์ ได้สรุปหลักการของพัฒนาการของมนุษย์ไว้ดังนี้

๑. ทิศทางของพัฒนาการมนุษย์ ทิศทางที่ธรรมชาติกำหนดไว้ มี ๒ ทิศทางดังนี้

๑.๑ ทิศทางจากส่วนบนลงสู่ส่วนล่าง (Cephalocaudal Law) เป็นการพัฒนา ในแนวดิ่งยึดศีรษะเป็นอวยัวะหลัก กล่าวคือ อวัยวะใดก็ตามที่อยู่ใกล้ศีรษะมากที่สุด บุคคลจะ ควบคุม การทำงานของอวัยวะส่วนนั้นได้ก่อนอวัยวะที่อยู่ไกลศีรษะลงไป ดังนั้นทารกจะขยับศีรษะ ได้ ก่อนขยับ

ลำคอ ขยับลำคอได้ก่อนต้นขา ขา และฝ่าเท้า ตามลำดับ นิ้วเท้าจะเป็นอวัยวะส่วน สุดท้ายที่จะสามารถควบคุมได้ เนื่องจากไกลศีรษะมากที่สุด

๑.๒ ทิศทางจากส่วนใกล้ไปสู่ส่วนไกล (Proximodistal Law) เป็นการพัฒนาในแนวขวาง โดยยึดลำตัวเป็นอวัยวะหลัก กล่าวคือ อวัยวะใดก็ตามที่อยู่ใกล้ร่างกายมากที่สุด บุคคลนั้น จะควบคุมการทำงานของอวัยวะส่วนนั้นได้ก่อนอวัยวะที่อยู่ไกลร่างกายออกไป ดังนั้นทารกจะขยับร่างกายได้ก่อนหัวไหล่ ขยับหัวไหล่ได้ก่อนแขน ขา และฝ่ามือ ตามลำดับ นิ้วมือจะเป็น อวัยวะส่วนสุดท้ายที่ทารกจะสามารถควบคุมการทำงานได้เนื่องจากเป็นส่วนที่ไกลร่างกายมากที่สุด

๒. พัฒนาการของมนุษย์จะมีลักษณะต่อเนื่องกัน พัฒนาการของมนุษย์ต้องอาศัยระยะเวลาและความต่อเนื่องอย่างค่อยเป็นค่อยไป เริ่มตั้งแต่วัยทารกและดีขึ้นตามลำดับในแต่ละวัย ที่ผ่านไป โดยทั่วไปพัฒนาการทั้งหลายของบุคคลควรจะสูงสุดเต็มที่ในวัยผู้ใหญ่ตอนต้น จากนั้นจึง เริ่มเสื่อมลงตามลำดับ เช่น การพัฒนาการพูดจะเริ่มต้นในวัยทารกด้วยการเปล่งเสียงอ้อแอ้ เป็นคำง่ายๆ และจากนั้นจึงพูดเป็นประโยคต่อเนื่องในวัยเด็กด้วยภาษาพื้นๆทั่วไป จนกลายเป็น ประโยคที่ซับซ้อนในวัยรุ่น และสละสลวยสมบรูณ์แบบในวัยผู้ใหญ่ เนื่องจากพัฒนาการ ของมนุษย์จะเป็นไปอย่างต่อเนื่อง เช่นนี้ พัฒนาการในวัยต้นๆจึง ส่งผลต่อพัฒนาการในวัยต่อไปเสมอ ดังนั้นวัยทารกจึงเป็นวัยที่มีบทบาทสำคัญต่อการสร้างพื้นฐานในด้านต่างๆของบุคคล

๓. พัฒนาการของมนุษย์ต้องเป็นไปตามลำดับขั้น พัฒนาการของมนุษย์นั้นมีแบบแผนเฉพาะตน ดังนั้นพัฒนาการของมนุษย์จึงเป็นไปตามลำดับขั้นเสมอ และไม่มีการข้ามขั้น เช่น เด็กจะเริ่มพัฒนาการจากหงาย คลำ คืบ คลาน นั่ง ยืน เดิน และวิ่ง เป็นต้น เด็กทุกคนจะสามารถแสดงพัฒนาการดังกล่าวได้เองตามธรรมชาติ เพียงแต่จะมีความช้าหรือเร็วในการเปลี่ยนพัฒนาการแต่ละขั้น ซึ่งแต่ละคนมีความแตกต่างกันไป

๔. พัฒนาการของมนุษย์จะสมบูรณ์ได้ต้องอาศัยวุฒิภาวะและการเรียนรู้ พัฒนาการของบุคคลทั้งหลายจะเกิดขึ้นได้จำเป็นต้องมีร่างกายที่เจริญเติบโตแข็งแรงเต็มที่ ทำให้บุคคลมีวุฒิภาวะ ที่พร้อมจะแสดงพัฒนาการนั้นๆ แต่พัฒนาการดังกล่าวจะมีความคล่องแคล่วชำนาญการได้นั้นต้องอาศัยการเรียนรู้ โดยการฝึกฝนและฝึกหัดเพื่อหา ประสบการณ์ พัฒนาการทั้งหลายจึงจะเกิด ความสมบรูณ์ขึ้นได้

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก

ทฤษฎีพัฒนาการ ซึ่งเป็นนักจิตวิทยาพัฒนาการ ได้กล่าว ถึงทฤษฎี พัฒนาการทางร่างกายว่า หมายถึง การที่เด็กแสดงความสามารถในการจัดกระทำกับวัตถุ เช่น การเล่นลูกบอล การขีดเขียน เด็กต้องใช้ความสามารถของการใช้สายตาและกล้ามเนื้อมือซึ่งเป็น พฤติกรรมที่ต้องอาศัยการเจริญเติบโตของระบบประสาทและการเคลื่อนไหวประกอบกัน ลักษณะพัฒนาการที่สำคัญของเด็กในระยะนี้คือ การเปลี่ยนแปลงทางด้านการเคลื่อนไหว การทำงานของระบบประสาทและกล้ามเนื้อ การพัฒนาความสามารถในการควบคุมร่างกาย การบังคับส่วนต่างๆ ของร่างกาย และได้แบ่งพัฒนาการเด็กออกเป็น ๔ ด้าน ดังนี้

๑. พฤติกรรมด้านการเคลื่อนไหว (Gross Motor Development) เป็นความสามารถของร่างกายที่ครอบคลุมถึงการบังคับอวัยวะส่วนต่างๆ ของร่างกายและความสัมพันธ์ทาง ด้านการเคลื่อนไหวทั้งหมด ๑

๒. พฤติกรรมด้านการปรับตัว (Fine Motor or Adaptive Development) เป็นความสามารถในการประสานงานระหว่างระบบการเคลื่อนไหวกับระบบความรู้สึก เช่น การประสานงานระหว่างตากับมือซึ่งดูได้จากความสามารถในการใช้มือของเด็ก เช่น ในการ ตอบสนองต่อสิ่งที่เป็นลูกบาศก์ การสั่นกระดิ่ง การแกว่งกำไล ฯลฯ ฉะนั้นพฤติกรรมด้านการ ปรับตัวจึงสัมพันธ์กับพฤติกรรมทางด้านการเคลื่อนไหว

๓. พฤติกรรมด้านภาษา (Language Development) ประกอบด้วยวิธีสื่อสารทุกชนิด เช่น การแสดงออกทางหน้าตาท่าทาง การเคลื่อนไหวท่าทางของร่างกาย ความสามารถในการเปล่งเสียง และภาษาพูดการเข้าใจการสื่อสารกับผู้อื่น

๔. พฤติกรรมด้านนิสัยส่วนตัวและส่วนรวม (Personal Social Development) เป็นความสามารถในการปรับตัวของเด็กระหว่างบุคคลกับบุคคลและบุคคลกับกลุ่ม ภายใต้ภาวะ แวดล้อมและสภาพความเป็นจริงนับเป็นการปรับตัวที่ต้องอาศัยการเจริญเติบโตของสมองและ ระบบการเคลื่อนไหวประกอบกัน

ในส่วนที่เกี่ยวกับความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก Gesell พบว่า ก่อนที่คนเราจะทำอะไร ง่ายๆ เช่น หยิบอาหารใส่ปากได้นั้นมีการเรียนรู้หลายขั้นตอน ขั้นแรก ทารกจะใช้มือตะปบ ขั้นต่อมาจับของด้วยนิ้วมือ ๔ นิ้วติดกันกับฝ่ามือ โดยเริ่มใช้ฝ่ามือตอนใกล้ๆ สันมือ ต่อมาจะเลื่อน ไปใช้ใจกลางมือ ครั้นแล้วหัวแม่มือจึงค่อยเลื่อนลงมาจับ ขั้นสุดท้ายคือการหยิบของด้วยหัวแม่มือ กับปลายนิ้ว ยิ่งไปกว่านั้น Gesell ได้ตั้งข้อสังเกตว่าการควบคุมการปฏิบัติการแห่งกล้ามเนื้อของ คนเรามีพัฒนาการ การเริ่มจากศีรษะจรดเท้า เรียกว่า Cephalo Caudal Sequence คือ หันศีรษะได้ ก่อนชันคอ แล้วจึงคว่ำคืบ นั่ง คลาน ยืน เดิน และวิ่งตามลำดับ การควบคุมปฏิบัติการด้านกล้ามเนื้อ ยังมีพัฒนาการเริ่มจากใกล้ลำตัวก่อน เรียกว่า Proximodistal Sequence เช่น ที่แขนขาทารกย่อมบังคับการเคลื่อนไหว แกว่งแขนขาได้ก่อนมือและเท้า เด็กใช้แขนคล่องก่อนมือและใช้มือคล่อง ก่อนนิ้วมือดังกล่าว ถ้าจะให้เด็กเล็กๆ เขียนหนังสือมักจะได้ตัวโต เพราะกล้ามเนื้อมือยังใช้ไม่ คล่องแคล่วได้แต่วาดแขนออกไปกว้างๆ ต่อเมื่อการบังคับกลามเนื้อบรรลุวุฒิภาวะแล้วจึงสามารถ เขียนตัวเล็กๆ ได้ เพราะสามารถบังคับกล้ามเนื้อมือและนิ้ว

๒. หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

ศึกษาแนวคิดการเรียนรู้แนวพุทธจิตวิทยาเพื่อส่งเสริมสุขภาวะองค์รวมของเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยได้นำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาคือ ภาวนา ๔ โดยมีรายละเอียดดังนี้

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต) ได้กล่าวไว้ว่า การพัฒนาตามความหมายของระพุทธศาสนา ก็คือ ภาวนา หมายถึง การทำให้เป็นให้มีขึ้น, การฝึกอบรมการพัฒนา ซึ่งมรการพัฒนาอยู่ ๔ ประเภทคือ

๑. กายภาวนา คือ การเจริญกาย พัฒนากาย การฝึกอบรม ให้รู้จักติดต่อเกี่ยวกับสิ่งทั้งหลายภายนอกทางอินทรีย์ทั้งห้าด้วยดี และปฏิบัติต่อสิ่งเหล่านั้นในทางที่เป็นคุณ มิให้เกิดโทษให้กุศลธรรมงอกงาม ให้อกุศลธรรมเสื่อมสูญ การพัฒนาความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ

๒. ศีลภาวนา คือ การเจริญศีล พัฒนาความประพฤติ การฝึกอบรมศีล ให้ตั้งอยู่ในระเบียบวินัยไม่เบียดเบียนหรือก่อความเดือดร้อนเสียหาย อยู่ร่วมกันกับผู้อื่นได้ด้วยดีเกื้อกูลแก่กัน

๓. จิตภาวนา คือ การเจริญจิต พัฒนาจิต การฝึกอบรมจิตใจ ให้เข็มแข็งมั่นคงเจริญงอกงามด้วยคุณธรรมทั้งหลาย เช่น การมีเมตตา มีฉันทะ ขยันหมั่นเพียร อดทน มีสมาธิและสดชื่นเบิกบาน เป็นสุขผ่องใส เป็นต้น

๔. ปัญญาภาวนา คือ การเจริญปัญญา พัฒนาปัญญา การฝึกอบรมปัญญา ให้รู้เข้าใจสิ่งทั้งหลายตามเป็นจริง รู้เท่าทันเห็นแจ้งโลกและชีวิตตามสภาวะ สามารถทำให้เป็นอิสระทำตนให้บริสุทธิ์จากกกิเลสและปลอดพ้นจากความทุกข์ แก้ไขปัญญาที่เกิดขึ้นได้ด้วยปัญญาความหมายการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามแนวพระพุทธศาสนานั้นต้องพัฒนาร่วมกันหลายอย่างเช่น การพัฒนากาย การพัฒนาจิต การพัฒนาปัญญา เข้าด้วยกันจึงจะเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยไม่เน้นอย่างใดอย่างหนึ่ง

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต) คำว่า “ภาวนา” ก่อนที่จะแปลว่าเจริญภาวนาถ้าแปลตามตัวอักษรแปลว่า “การทำให้เป็นให้มี” หมายความว่าอันไหนที่ไม่เป็นก็ทำให้เป็นขึ้นอันไหนที่ไม่มีก็ทำให้มีขึ้นซึ่งหมายความเลยไปว่าการทำให้เพิ่มพูนขึ้นทำให้กล้าแข็งขึ้นอะไรพวกนี้เราจึงแปลกันอีกความหมายหนึ่งว่า “ฝึกอบรม” คำว่า “ฝึกอบรม” ก็ไปใกล้กับความหมายของคำว่าสิกขา

เพราะฉะนั้นสิกขากับภาวนาจึงเป็นคำที่ใช้อย่างใกล้เคียงบางทีเหมือนกันเลยทีเดียว นี้เป็นการเข้ามาหาตัวหลักใหญ่ในการปฏิบัติทางพระพุทธศาสนาพระพุทธเจ้าตรัสในคำสอนของพระพุทธองค์เองเพื่อใช้คุณสมบัติของบุคคลท่านใช้ภาวิตกาโยภาวิตสีโลภาวิตจิตโตภาตปัญโญคือคำว่าภาวนาเวลาใช้เป็นคุณศัพท์เป็นภาวิตะภาวิตกาโยผู้มีกายที่เจริญแล้วหรือฝึกอบรมแล้วภาวิตสีโลผู้มีศีลที่ฝึกอบรมแล้วหรือเจริญแล้วภาวิตจิตโตผู้มีจิตที่เจริญแล้วหรือมีจิตที่ฝึกอบรมแล้วภาวิตปัญโญผู้มีปัญญาที่เจริญแล้วหรือปัญญาที่ฝึกอบรมแล้วถ้าเป็นคำนาม๔อันนี้ก็คือ

๑. กายภาวนาคนเป็นภาวิตกาโยตัวการกระทำเป็นกายภาวนา

๒. ศีลภาวนาคนเป็นภาวิตสีโลตัวกระทำเป็นจิตภาวนา

๓. จิตภาวนาคนเป็นภาวิตจิตโตตัวกระทำเป็นจิตภาวนา

๔. ปัญญาภาวนาคนเป็นภาวิตปัญโญตัวกระทำเป็นปัญญาภาวนา

๑. ภาวนาเป็นคำในภาษาบาลีที่มีรูปกิริยาศัพท์เป็นภาเวติ มีความหมายตรงกับคำว่าว ฑฒติซึ่งก็คือวัฒนาหรือการพัฒนาที่ใช้ในภาษาไทยคำว่าภาวนาในคำสอนของพระพุทธศาสนาหมายถึงการทำให้มีขึ้นเป็นครึ่ง , การทำให้เกิดขึ้น ,การเจริญ ,การบำเพ็ญ , การฝึกกอบรม , การพัฒนาเพื่อทำสิ่งที่ยังไม่มีให้มีขึ้นโดยมีความหมายครอบคลุมถึงการปฏิบัติตนทั้งหมดที่เป็นไปเพื่อการพัฒนาคุณธรรมภายในตน

๒. ภาวนา๔ที่ปรากฏในพระไตรปิฎกมักแสดงในรูปที่เป็นคุณสมบัติของบุคคลผู้ได้เจริญกายศีลจิตและปัญญาแล้วดังข้อความตัวอย่างต่อไปนี้

๓. พระผู้มีพระภาคเจ้าชื่อว่าทรงอบรมพระองค์แล้วทรงเป็นภาวิตัตต์หรือพระองค์ที่ทรงเจริญหรือพัฒนาแล้วเป็นอย่างไรคือพระผู้มีพระภาคเจ้าทรงอบรมพระวรกายอบรมศีลอบรมจิตใจอบรมปัญญา (ขยายความต่อไปอีกว่าทรงเจริญโพธิปักขิยธรรม๓๗ประการแล้ว)

๔. ดังนั้นความหมายของภาวนา๔คือการเจริญการพัฒนาทั้งทางด้านสมถะและวิปัสสนาเพื่อให้มีผลปรากฏเช่นบุคลิกภาพภาพลักษณ์ภายนอกและคุณธรรมภายในตน

๕. ที่ดีขึ้นซึ่งในความหมายนี้แบ่งผลที่ปรากฏออกกเป็น ๔ ด้านคือ

๑. กายภาวนาหรือการพัฒนากายคือการมีความสัมพันธ์ที่เกื้อกูลกับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพหรือทางวัตถุให้รู้จัก “กินอยู่ดูฟัง” เป็นสามารถเสพสิ่งเหล่านั้นในทางที่เป็นคุณมิให้โทษรู้จักควบคุมไม่ให้เกิดความต้องการที่ฟุ่มเฟือยเกินความจำเป็น

๒. ศีลภาวนาหรือการพัฒนาศีลคือการมีความสัมพันธ์ที่เกื้อกูลกับสิ่งแวดล้อมทางสังคมคือมนุษย์ตั้งอยู่ในกฎระเบียบเพื่อให้เกิดการตอบสนองความต้องการของตนนั้นไม่ไปเบียดเบียนหรือก่อความเดือดร้อนเสียหายกับผู้อื่นสามารถอยู่กับผู้อื่นและเกื้อกูลกันได้ด้วยดี

๓. จิตภาวนาหรือการพัฒนาจิตคือการมีจิตที่สมบูรณ์ด้วยคุณธรรมความดีงานสมบูรณ์สมรรถภาพมีความเข็มแข็งมั่นคงและสมบูรณ์ด้วยสุขภาพมีความเบิกบานผ่องใสสงบสุข

๔. ปัญญาภาวนาหรือการพัฒนาปัญญาคือการเสริมสร้างความรู้ความคิดความเข้าใจอย่างเป็นนายความคิดและการหยั่งรู้ความจริงรู้เห็นเท่าทันโลกและชีวิตตามสภาวะจริง

สรุปได้ว่าหลักภาวนา ๔ หมายถึง การทำให้เป็นให้มีขึ้นการฝึกอบรมการพัฒนาซึ่งมีการพัฒนาอยู่๔ประเภทคือ

๑. กายภาวนา คือ การเจริญกายพัฒนากายการฝึกอบรมให้รู้จักติดต่อเกี่ยวกับสิ่งทั้งหลายภายนอกทางอินทรีย์ทั้งห้าด้วยดีและปฏิบัติต่อสิ่งเหล่านั้นในทางที่เป็นคุณมิให้เกิดโทษให้กุศลธรรมงอกงามให้อกุศลธรรมเสื่อมสูญการพัฒนาความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ

๒. ศีลภาวนาคือการเจริญศีลพัฒนาความประพฤติการฝึกอบรมศีลให้ตั้งอยู่ในระเบียบวินัยไม่เบียดเบียนหรือก่อความเดือดร้อนเสียหายอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นได้ด้วยดีเกื้อกูลแก่กัน

๓. จิตภาวนาคือการเจริญจิตพัฒนาจิตการฝึกอบรมจิตใจให้เข็มแข็งมั่นคงเจริญงอกงามด้วยคุณธรรมทั้งหลายเช่นการมีเมตตามีฉันทะขยันหมั่นเพียรอดทนมีสมาธิและสดชื่นเบิกบานเป็นสุขผ่องใสเป็นต้น

๔. ปัญญาภาวนาคือการเจริญปัญญาพัฒนาปัญญาการฝึกอบรมปัญญาให้รู้เข้าใจสิ่งทั้งหลายตามเป็นจริงรู้เท่าทันเห็นแจ้งโลกและชีวิตตามสภาวะสามารถทำให้เป็นอิสระทำตนให้บริสุทธิ์จากกิเลสและปลอดพ้นจากความทุกข์แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ด้วยปัญญาความหมายการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามแนวพระพุทธศาสนานั้นต้องพัฒนาร่วมกันหลายอย่างเช่นการพัฒนากายการพัฒนาศีล การพัฒนาจิตการพัฒนาปัญญาเข้าด้วยกันจึงจะเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืนโดยไม่เน้นอย่างใดอย่างหนึ่ง

๒. สร้างรูปแบบการเรียนรู้แนวพุทธจิตวิทยาเพื่อส่งเสริมสุขภาวะองค์รวมของเด็กปฐมวัย

รูปแบบการเรียนรู้แนวพุทธจิตวิทยาเพื่อการส่งเสริมสุขภาวะองค์รวมของเด็กปฐมวัย จากการสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จำนวน ๘ รูป/คน ในประเด็นรูปแบบการเรียนรู้แนวพุทธจิตวิทยาเพื่อการส่งเสริมสุขภาวะองค์รวมของเด็กปฐมวัย โดยมีรายละเอียดดังนี้

รูปแบบการเรียนรู้แนวพุทธจิตวิทยาเพื่อการส่งเสริมสุขภาวะองค์รวมของเด็กปฐมวัยเป็นการนำเอาทฤษฎีพัฒนาการของซิกมันด์ ฟอยด์ และกีเซลมาใช้รร่วมกันกับภาวนา ๔ คือ

ด้านกาย มี ๒ กิจกรรมคือ

กิจกรรมที่ ๑ เคลื่อนไหวตามเพลง ใช้เวลา ๑๐ นาที ลักษณะกิจกรรม ๑.การเคลื่อนไหวร่างกายประกอบเพลงและจังหวะ ๒. การร้องเพลง ๓. การเล่นและการทำงานร่วมกับผู้อื่น วัตถุประสงค์กิจกรรม ๑. เคลื่อนไหวส่วนต่างๆของร่างกายประกอบเพลงดอกไม้ได้ ๒.ฟังและปฏิบัติตามสัญญาณได้ ผลที่ได้จากกิจกรรม ๑. เคลื่อนไหวส่วนต่างๆของร่างกายประกอบเพลงดอกไม้ได้ ๒. ฟังและปฏิบัติตามสัญญาณได้

กิจกรรมที่ ๒ เคลื่อนไหวอย่างรู้ทัน ใช้เวลา ๑๐ นาที ลักษณะกิจกรรมเป็นการเคลื่อนไหวตามวิธีการของหลวงพ่อเทียน จิตฺตสุโภ วัตถุประสงค์กิจกรรม ๑.เคลื่อนไหวส่วนต่างๆ ของร่างกายได้ ๒.ปฏิบัติตามข้อตกลงได้ ผลที่ได้จากกิจกรรม ๑.เคลื่อนไหวส่วนต่างๆของร่างกายได้ ๒.ปฏิบัติตามข้อตกลงได้

ด้านจิต มี ๒ กิจกรรม คือ

กิจกรรมที่๑นิทานธรรมนำใจ ใช้เวลา ๒๐ นาที ลักษณะกิจกรรม ๑. การฟังเรื่องราว นิทาน คำคล้องจอง คำกลอน วัตถุประสงค์กิจกรรม ๑. ฟังนิทานและทำให้เกิดข้อคิดที่ดีได้ ๒. รู้จักคำคล้องจอง คำกลอนได้ ผลที่ได้จากกิจกรรม ๑. ฟังนิทานและทำให้เกิดข้อคิดที่ดีได้ ๒. รู้จักคำคล้องจอง คำกลอนได้

กิจกรรมที่ ๒ ระบายฝัน ใช้เวลา ๒๐ นาที ลักษณะกิจกรรม ๑.วาดภาพตามเส้น ๒. ระบายภาพตามเส้นที่มี ผลที่ได้จากกิจกรรม๑. รู้จักใช้กล้ามเนื้อและมีสมาธิที่ดี

ด้านสังคม มี ๒ กิจกรรม คือ

กิจกรรมที่ ๑ รักธรรมชาติ รักตนเอง รักคนอื่น ใช้เวลา ๒๐ นาที ลักษณะกิจกรรม ๑. รู้จักสิ่งต่างๆด้วยการมอง ฟัง สัมผัส ชิมรส และดมกลิ่น ๒. การรับรู้และแสดงความรู้สึกผ่านสื่อวัสดุของเล่น และผลงาน ๓. การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น วัตถุประสงค์กิจกรรม ๑. การรับรู้และแสดงความรู้สึกผ่านสื่อวัสดุของเล่น และผลงาน ผลที่ได้จากกิจกรรม๑. การรับรู้และแสดงความรู้สึกผ่านสื่อวัสดุของเล่น และผลงาน

กิจกรรม ๒ พอเพียง ใช้เวลา ๒๐ นาที ลักษณะกิจกรรมการขยายพันธุ์พืชโดยการปลูก วัตถุประสงค์กิจกรรม๑.บอกการขยายพันธุ์ของดอกไม้ ๒. บอกประโยชน์และโทษของตนไม้ ผลที่ได้จากกิจกรรม ๑.บอกการขยายพันธุ์ของดอกไม้ ๒. บอกประโยชน์และโทษของตนไม้

ด้านปัญญา มี ๓ กิจกรรมคือ

กิจกรรมที่ ๑ เกมการศึกษา ใช้เวลา ๒๐ นาที ลักษณะกิจกรรม๑.การเล่นเกมจับคู่ภาพดอกไม้ที่เหมือนกัน สังเกตสิ่งที่เหมือนกันเกี่ยวกับสีและรูปร่าง ขนาด ๒. การเล่นจับคู่ภาพกับเงา ๓. การเปรียบจำนวน มากกว่า น้อยกว่า เท่ากัน ๔.การเล่นรายบุคคล การเล่นเป็นกลุ่ม จุดประสงค์

กิจกรรม ๑.การเล่นเกมจับคู่ภาพดอกไม้ที่เหมือนกันได้สังเกตสิ่งที่เหมือนกันเกี่ยวกับสีและรูปร่างขนาด ๒. การเล่นจับคู่ภาพกับเงาได้ ๓.การเปรียบจำนวน มากกว่า น้อยกว่า เท่ากันได้ ผลที่ได้จากกิจกรรม ๑.การเล่นเกมจับคู่ภาพดอกไม้ที่เหมือนกันได้สังเกตสิ่งที่เหมือนกันเกี่ยวกับสีและรูปร่างขนาด ๒. การเล่นจับคู่ภาพกับเงาได้ ๓.การเปรียบจำนวน มากกว่า น้อยกว่า เท่ากันได้

กิจกรรมที่ ๒ เล่มเกมขายดอกไม้และระบำดอกไม้ ใช้เวลา ๒๐ นาที ลักษณะกิจกรรม๑. การเล่นเกมขายดอกไม้ ๒. เล่นเกมระบำดอกไม้ ลักษณะกิจกรรม๑. ใช้กล้ามเนื้อใหญ่ได้ ๒. การกล้าแสดงออก ๓. ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ผลลัพธ์ที่ได้จากกิจกรรม ๑. ใช้กล้ามเนื้อใหญ่ได้ ๒. การกล้าแสดงออก ๓. ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม

กิจกรรมที่ ๓ เล่นเครื่องเล่นสนามและนันทนาการ ใช้เวลา ๒๐ นาที ลักษณะกิจกรรม ๑. เล่นเครื่องเล่นสนาม ๒. เล่นบริเวณศูนย์เด็กฯ วัตถุประสงค์กิจกรรม ๑.การเล่นในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ๒.การรักษาความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่นในกิจวัตรประจำวัน ๓.การปฏิบัติตนตามสุขอนามัย ๔.เล่นร่วมกับผู้อื่นได้ ผลลัพธ์ที่ได้จากกิจกรรม ๑.การเล่นในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ๒.การรักษาความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่นในกิจวัตรประจำวัน ๓.การปฏิบัติตนตามสุขอนามัย ๔. เล่นร่วมกับผู้อื่นได้

๓. นำเสนอรูปแบบการเรียนรู้แนวพุทธจิตวิทยาเพื่อส่งเสริมสุขภาวะองค์รวมของเด็กปฐมวัย

นำเสนอรูปแบบการเรียนรู้แนวพุทธจิตวิทยาเพื่อส่งเสริมสุขภาวะองค์รวมของเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยได้หาก่อน หลังโดยใช้ค่าเฉลี่ยจากการอบรมทั้ง ๖ ครั้ง จากผู้เข้าร่วมอบรมทั้งสิ้น ๑๐ คน พบว่า เด็กปฐมวัยส่วนใหญ่เป็นชาย คิดเป็นร้อยละ ๙๐ เป็นเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ ๑๐ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ก่อนใช้รูปแบบการเรียนรู้แนวพุทธจิตวิทยาเพื่อส่งเสริมสุขภาวะองค์รวมของเด็กปฐมวัย โดยรวมพบว่า ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ก่อนใช้รูปแบบการเรียนรู้แนวพุทธจิตวิทยาเพื่อส่งเสริมสุขภาวะองค์รวมของเด็กปฐมวัย โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย ๒.๗๕) ด้านที่มีค่าสูงที่สุดคือด้านสุขภาวะทางสังคม (ค่าเฉลี่ย ๒.๘๕) รองลงมาคือ ด้านสุขภาวะทางจิต (ค่าเฉลี่ย ๒.๘๑) ต่ำสุดคือด้านสุขภาวะทางปัญญา (ค่าเฉลี่ย ๒.๕๕) ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ก่อนเข้าร่วมรูปแบบการเรียนรู้แนวพุทธจิตวิทยาเพื่อส่งเสริมสุขภาวะองค์รวมของเด็กปฐมวัย รายด้านพบว่า ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ก่อนใช้รูปแบบการเรียนรู้แนวพุทธจิตวิทยาเพื่อส่งเสริมสุขภาวะองค์รวมของเด็กปฐมวัย อยู่ในระดับปานกลาง โดยแยกเป็นรายด้านคือ ด้านสุขภาวะทางกายอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย ๒.๗๘) โดยด้านที่มีค่าสูงสุดคือด้านกล้ามเนื้อมัดใหญ่และกล้ามเนื้อมัดเล็กคล่องแคล่ว (ค่าเฉลี่ย ๒.๘๓) รองลงมาคือด้านมีสุขนิสัยที่ดี (ค่าเฉลี่ย ๒.๘๐) ต่ำสุดคือด้านกล้ามเนื้อมัดใหญ่และกล้ามเนื้อมัดเล็กมีความสัมพันธ์กัน (ค่าเฉลี่ย ๒.๗๓)

ด้านสุขภาวะทางจิตอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย ๒.๘๑) โดยด้านที่มีความสุข (ค่าเฉลี่ย ๒.๘๙) รองลงมาคือด้านมีคุณธรรม จริยธรรม (ค่าเฉลี่ย ๒.๘๕) ต่ำสุดคือด้านมีมีจิตใจที่ดีงาม (ค่าเฉลี่ย ๒.๗๗)

ด้านสุขภาวะทางสังคมอยู่ในระดับปานกลาง (๒.๘๕) โดยด้านที่มีค่าสูงสุดคือด้านมีทักษะทางชีวิต ด้านปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและด้อยู่กับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

(ค่าเฉลี่ย ๒.๘๗) และรองลงมาคือด้านปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (ค่าเฉลี่ย ๑.๘๔)และด้านที่ต่ำสุดคือรักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมและความเป็นไทย (ค่าเฉลี่ย ๒.๘๐)

ด้านสุขภาวะทางปัญญาอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย ๒.๕๕) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือมีความสามารถในการคิดที่เป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ (ค่าเฉลี่ย ๒.๘๐) รองลงมาคือด้านใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย (ค่าเฉลี่ย ๒.๗๗) และต่ำสุดคือด้านความสามารถในการแสวงหาความรู้ได้เหมาะสมกับวัย (ค่าเฉลี่ย ๒.๔๓)

ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน หลังเข้าร่วมรูปแบบการเรียนรู้แนวพุทธจิตวิทยาเพื่อส่งเสริมสุขภาวะองค์รวมของเด็กปฐมวัย โดยรวมพบว่าหลังเข้าร่วมรูปแบบการเรียนรู้แนวพุทธจิตวิทยาเพื่อส่งเสริมสุขภาวะองค์รวมของเด็กปฐมวัยโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย ๓.๘๘) โดยด้านที่มีค่าสูงสุดคือด้านสุขภาวะทางกายและด้านสุขภาวะทางปัญญา (ค่าเฉลี่ย ๔.๗๘) รองลงมาคือด้านสุขภาวะทางสังคม (ค่าเฉลี่ย ๔.๕๐) ต่ำสุดคือด้านสุขภาวะทางจิต (ค่าเฉลี่ย ๔.๔๔) ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน หลังใช้รูปแบบการเรียนรู้แนวพุทธจิตวิทยาเพื่อส่งเสริมสุขภาวะองค์รวมของเด็กปฐมวัย รายด้านพบว่า ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน หลังใช้รูปแบบการเรียนรู้แนวพุทธจิตวิทยาเพื่อส่งเสริมสุขภาวะองค์รวมของเด็กปฐมวัยอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย ๔.๖๓) โดยแยกออกเป็นรายด้านคือ

ด้านสุขภาวะทางกายอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย ๔.๗๘) โดยด้านที่มีค่าสูงสุดคือด้านกล้ามเนื้อมัดใหญ่และกล้ามเนื้อมัดเล็กคล่องแคล่ว (ค่าเฉลี่ย ๔.๘๓) รองลงมาคือด้านปัมีสุขนิสัยที่ดี (ค่าเฉลี่ย ๔.๘๐) ต่ำสุดคือด้านกล้ามเนื้อมัดใหญ่และกล้ามเนื้อมัดเล็กมีความสัมพันธ์กัน (ค่าเฉลี่ย ๔.๗๓)

ด้านสุขภาวะทางจิตอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย ๔.๔๔) โดยด้านที่มีค่าสูงสุดคือด้านคุณภาพของจิตใจ คือเห็นอกเห็นใจ เมื่อช่วยเหลือผู้อื่นเมื่อมีโอกาส เป็นสุข (ค่าเฉลี่ย ๔.๘๓) รองลงมาคือด้านมีความมั่นคงปลอดภัยในชีวิต รักผูกผันในครอบครัว (ค่าเฉลี่ย๔.๖๒) ต่ำสุดคือด้านสภาพจิตใจความรู้สึกทางบวกคือความพึงพอใจ สบายใจ ภูมิใจ (ค่าเฉลี่ย ๓.๘๙)

ด้านสุขภาวะทางสังคมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย ๔.๔๔) โดยด้านที่มีค่าสูงสุดอยู่ในระดับมากที่สุดคือด้านมีคุณธรรม จริยธรรม (ค่าเฉลี่ย ๔.๘๓) รองลงมาคือด้านมีจิตใจที่ดีงาม (ค่าเฉลี่ย ๔.๖๒) และมีสุขภาพจิตดี (ค่าเฉลี่ย ๓.๘๙)

ด้านสุขภาวะทางปัญญาอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย ๔.๘๐) โดยด้านที่มีค่าสูงสุดคือด้านมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ (ค่าเฉลี่ย ๔.๘๙) รองลงมาคือใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย (ค่าเฉลี่ย ๔.๘๖) ต่ำสุดคือด้านมีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ (ค่าเฉลี่ย ๔.๗๓)

สรุปได้ว่ารูปแบบการเรียนรู้แนวพุทธจิตวิทยาเพื่อส่งเสริมสุขภาวะองค์รวมของเด็กปฐมวัยทำให้แม้มีสุขภาวะทางกายไม่ดีแต่สุขภาวะทางจิต สุขภาวะทางสังคม และสุขภาวะทางปัญญาดีขึ้น จากนั้นผู้วิจัยได้ทำการทดสอบโดยการใช้ Paire Samples t – test พบว่ารูปแบบการเรียนรู้แนวพุทธจิตวิทยาเพื่อส่งเสริมสุขภาวะองค์รวมของเด็กปฐมวัย ไม่ต่างจากการเรียนในหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

รูปแบบการเรียนรู้แนวพุทธจิตวิทยาเพื่อส่งเสริมสุขภาวะองค์รวมของเด็กปฐมวัย สามารถอภิปรายผล ๓ ประเด็น มีรายละเอียดดังนี้

ประเด็นที่ ๑ ศึกษาแนวคิดการเรียนรู้แนวพุทธจิตวิทยาเพื่อส่งเสริมสุขภาวะองค์รวมของเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดการเรียนรู้แนวพุทธจิตวิทยาเพื่อส่งเสริมสุขภาวะองค์รวมของเด็กปฐมวัยโดยใช้หลักจิตวิทยาทฤษฎีพัฒนาการด้านจิตวิเคราะห์ของ ฟรอยด์และกีเซลผนวกกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาคืออิทธิบาท ๔ ทำให้เกิดรูปแบบการเรียนรู้แนวพุทธจิตวิทยาเพื่อส่งเสริมสุขภาวะองค์รวมของเด็กปฐมวัย สอดคล้องกับ**สำนักงานเลขาธิการครุสภา** ได้กล่าวถึง แนวคิดการจัดการเรียนรู้ไว้ว่า เป้าหมายหลักของการจัดการเรียนรู้ ระบุไว้อย่างชัดเจนในมาตรา ๖ ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ ว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรม ในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ”การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาบุคคลให้เป็น “มนุษย์ที่สมบูรณ์” ไม่ได้เน้นที่อาชีพใดอาชีพหนึ่ง ไม่ได้เน้นว่าจะต้องพัฒนาด้านใดด้านหนึ่ง เพื่อสังคมใดสังคมหนึ่ง โดยเฉพาะแต่เป็นการเน้นพื้นฐานหลักว่า ให้บุคคลเป็นคนที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา คุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรม ในการดำรงชีวิตเสียก่อน เพื่อสามารถประกอบอาชีพ หรือดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งต่อไปได้อย่างประสบความสำเร็จและมีความสุข โดยมีการศึกษาพื้นฐานพัฒนาบุคคลให้มีคุณลักษณะดังกล่าว และนำการศึกษาไปเป็นรากฐานสำหรับประกอบอาชีพต่อไป คือ ต้องเป็นคนที่สมบูรณ์ก่อนที่จะไปเป็นครูที่สมบูรณ์ เป็นหมอที่สมบูรณ์ เป็นทหารที่สมบูรณ์ เป็นนักธุรกิจที่สมบูรณ์ต่อไป ก็จะต้องเป็นคนดี โดยพื้นฐานเสียก่อน ภารกิจหลักของการจัดการศึกษา คือ ต้องพยายามให้เห็นภาพเป้าหมายหลักให้สมบูรณ์เสียก่อน โดยการสร้างกระบวนทัศน์ใหม่ทางการศึกษา เพื่อให้สามารถวางแนวทางการจัดการศึกษาเป็นไปอย่างสอดคล้องเหมาะสมกับความต้องการบุคคลของสังคม และขยายผลไปสู่การดำเนินการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนบรรลุตามวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานเลขาธิการครุสภา,๒๕๔๙: ๙๗) และ**ไวท์** (Write) ได้ศึกษาเรื่อง การรับรู้บทบาทในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ในรัฐดา โกตาเหนือ สหรัฐอเมริกา พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นว่าใช้เวลาส่วนใหญ่ ในการจัดการเรียนการสอนและยังคงมีความเห็นต่อไปอีกว่า ควรปฏิบัติหน้าที่ให้มากกว่าที่ปฏิบัติอยู่แล้ว และถือว่าเป็นบทบาทที่มีความสำคัญที่สุดของผู้บริหารโรงเรียน จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศในด้าน การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนพบว่า การบริหารงานวิชาการนั้นมีความแตกต่างกันตามลักษณะท้องถิ่น แต่โดยรวมแล้วจะเห็นว่า ความสำคัญในการปฏิบัติงานด้านวิชาการของโรงเรียนมุ่งพัฒนาทุก ๆ ด้าน เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้และช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น (Write, 2000: 42)

ประเด็นที่ ๒ รูปแบบการเรียนรู้แนวพุทธจิตวิทยาเพื่อการส่งเสริมสุขภาวะองค์รวมของเด็กปฐมวัยเป็นการนำเอาทฤษฎีพัฒนาการของซิกมันด์ ฟอยด์ และกีเซลมาใช้รร่วมกันกับภาวนา ๔ คือ

ด้านกาย มี ๒ กิจกรรมคือ

กิจกรรมที่ ๑ เคลื่อนไหวตามเพลง ใช้เวลา ๑๐ นาที ลักษณะกิจกรรม ๑.การเคลื่อนไหวร่างกายประกอบเพลงและจังหวะ ๒. การร้องเพลง ๓. การเล่นและการทำงานร่วมกับผู้อื่น วัตถุประสงค์กิจกรรม ๑. เคลื่อนไหวส่วนต่างๆของร่างกายประกอบเพลงดอกไม้ได้ ๒.ฟังและปฏิบัติตามสัญญาณได้ ผลที่ได้จากกิจกรรม ๑. เคลื่อนไหวส่วนต่างๆของร่างกายประกอบเพลงดอกไม้ได้ ๒. ฟังและปฏิบัติตามสัญญาณได้

กิจกรรมที่ ๒ เคลื่อนไหวอย่างรู้ทัน ใช้เวลา ๑๐ นาที ลักษณะกิจกรรมเป็นการเคลื่อนไหวตามวิธีการของหลวงพ่อเทียน จิตฺตสุโภ วัตถุประสงค์กิจกรรม ๑.เคลื่อนไหวส่วนต่างๆ ของร่างกายได้ ๒.ปฏิบัติตามข้อตกลงได้ ผลที่ได้จากกิจกรรม ๑.เคลื่อนไหวส่วนต่างๆของร่างกายได้ ๒.ปฏิบัติตามข้อตกลงได้

ด้านจิต มี ๒ กิจกรรม คือ

กิจกรรมที่๑นิทานธรรมนำใจ ใช้เวลา ๒๐ นาที ลักษณะกิจกรรม ๑. การฟังเรื่องราว นิทาน คำคล้องจอง คำกลอน วัตถุประสงค์กิจกรรม ๑. ฟังนิทานและทำให้เกิดข้อคิดที่ดีได้ ๒. รู้จักคำคล้องจอง คำกลอนได้ ผลที่ได้จากกิจกรรม ๑. ฟังนิทานและทำให้เกิดข้อคิดที่ดีได้ ๒. รู้จักคำคล้องจอง คำกลอนได้

กิจกรรมที่ ๒ ระบายฝัน ใช้เวลา ๒๐ นาที ลักษณะกิจกรรม ๑.วาดภาพตามเส้น ๒. ระบายภาพตามเส้นที่มี ผลที่ได้จากกิจกรรม๑. รู้จักใช้กล้ามเนื้อและมีสมาธิที่ดี

ด้านสังคม มี ๒ กิจกรรม คือ

กิจกรรมที่ ๑ รักธรรมชาติ รักตนเอง รักคนอื่น ใช้เวลา ๒๐ นาที ลักษณะกิจกรรม ๑. รู้จักสิ่งต่างๆด้วยการมอง ฟัง สัมผัส ชิมรส และดมกลิ่น ๒. การรับรู้และแสดงความรู้สึกผ่านสื่อวัสดุของเล่น และผลงาน ๓. การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น วัตถุประสงค์กิจกรรม ๑. การรับรู้และแสดงความรู้สึกผ่านสื่อวัสดุของเล่น และผลงาน ผลที่ได้จากกิจกรรม๑. การรับรู้และแสดงความรู้สึกผ่านสื่อวัสดุของเล่น และผลงาน

กิจกรรม ๒ พอเพียง ใช้เวลา ๒๐ นาที ลักษณะกิจกรรมการขยายพันธุ์พืชโดยการปลูก วัตถุประสงค์กิจกรรม๑.บอกการขยายพันธุ์ของดอกไม้ ๒. บอกประโยชน์และโทษของตนไม้ ผลที่ได้จากกิจกรรม ๑.บอกการขยายพันธุ์ของดอกไม้ ๒. บอกประโยชน์และโทษของตนไม้

ด้านปัญญา มี ๓ กิจกรรมคือ

กิจกรรมที่ ๑ เกมการศึกษา ใช้เวลา ๒๐ นาที ลักษณะกิจกรรม๑.การเล่นเกมจับคู่ภาพดอกไม้ที่เหมือนกัน สังเกตสิ่งที่เหมือนกันเกี่ยวกับสีและรูปร่าง ขนาด ๒. การเล่นจับคู่ภาพกับเงา ๓. การเปรียบจำนวน มากกว่า น้อยกว่า เท่ากัน ๔.การเล่นรายบุคคล การเล่นเป็นกลุ่ม จุดประสงค์กิจกรรม ๑.การเล่นเกมจับคู่ภาพดอกไม้ที่เหมือนกันได้สังเกตสิ่งที่เหมือนกันเกี่ยวกับสีและรูปร่าง ขนาด ๒. การเล่นจับคู่ภาพกับเงาได้ ๓.การเปรียบจำนวน มากกว่า น้อยกว่า เท่ากันได้ ผลที่ได้จาก

กิจกรรม ๑.การเล่นเกมจับคู่ภาพดอกไม้ที่เหมือนกันได้สังเกตสิ่งที่เหมือนกันเกี่ยวกับสีและรูปร่างขนาด ๒. การเล่นจับคู่ภาพกับเงาได้ ๓.การเปรียบจำนวน มากกว่า น้อยกว่า เท่ากันได้

กิจกรรมที่ ๒ เล่มเกมขายดอกไม้และระบำดอกไม้ ใช้เวลา ๒๐ นาที ลักษณะกิจกรรม๑. การเล่นเกมขายดอกไม้ ๒. เล่นเกมระบำดอกไม้ ลักษณะกิจกรรม๑. ใช้กล้ามเนื้อใหญ่ได้ ๒. การกล้าแสดงออก ๓. ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ผลลัพธ์ที่ได้จากกิจกรรม ๑. ใช้กล้ามเนื้อใหญ่ได้ ๒. การกล้าแสดงออก ๓. ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม

กิจกรรมที่ ๓ เล่นเครื่องเล่นสนามและนันทนาการ ใช้เวลา ๒๐ นาที ลักษณะกิจกรรม ๑. เล่นเครื่องเล่นสนาม ๒. เล่นบริเวณศูนย์เด็กฯ วัตถุประสงค์กิจกรรม ๑.การเล่นในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ๒.การรักษาความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่นในกิจวัตรประจำวัน ๓.การปฏิบัติตนตามสุขอนามัย ๔.เล่นร่วมกับผู้อื่นได้ ผลลัพธ์ที่ได้จากกิจกรรม ๑.การเล่นในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ๒.การรักษาความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่นในกิจวัตรประจำวัน ๓.การปฏิบัติตนตามสุขอนามัย ๔. เล่นร่วมกับผู้อื่นได้ สอดคล้องกับ**สำนักงานเลขาธิการครุสภา** ได้กล่าวถึง แนวคิดการจัดการเรียนรู้ไว้ว่า เป้าหมายหลักของการจัดการเรียนรู้ ระบุไว้อย่างชัดเจนในมาตรา ๖ ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ ว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรม ในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข”การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาบุคคลให้เป็น “มนุษย์ที่สมบูรณ์” ไม่ได้เน้นที่อาชีพใดอาชีพหนึ่ง ไม่ได้เน้นว่าจะต้องพัฒนาด้านใดด้านหนึ่ง เพื่อสังคมใดสังคมหนึ่ง โดยเฉพาะแต่เป็นการเน้นพื้นฐานหลักว่า ให้บุคคลเป็นคนที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา คุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรม ในการดำรงชีวิตเสียก่อน เพื่อสามารถประกอบอาชีพ หรือดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งต่อไปได้อย่างประสบความสำเร็จและมีความสุข โดยมีการศึกษาพื้นฐานพัฒนาบุคคลให้มีคุณลักษณะดังกล่าว และนำการศึกษาไปเป็นรากฐานสำหรับประกอบอาชีพต่อไป คือ ต้องเป็นคนที่สมบูรณ์ก่อนที่จะไปเป็นครูที่สมบูรณ์ เป็นหมอที่สมบูรณ์ เป็นทหารที่สมบูรณ์ เป็นนักธุรกิจที่สมบูรณ์ต่อไป ก็จะต้องเป็นคนดี โดยพื้นฐานเสียก่อน ภารกิจหลักของการจัดการศึกษา คือ ต้องพยายามให้เห็นภาพเป้าหมายหลักให้สมบูรณ์เสียก่อน โดยการสร้างกระบวนทัศน์ใหม่ทางการศึกษา เพื่อให้สามารถวางแนวทางการจัดการศึกษาเป็นไปอย่างสอดคล้องเหมาะสมกับความต้องการบุคคลของสังคม และขยายผลไปสู่การดำเนินการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนบรรลุตามวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานเลขาธิการครุสภา,๒๕๔๙: ๙๗) **สุภิมล จันทรักษา** ศึกษาการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต ๒ พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนระดับปฐมวัยที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยภาพรวม แตกต่างกัน (สุภิมล จันทรักษา,๒๕๕๒: ๑๐๓ – ๑๑๒) **อารีย์ คำสังฆะ** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การส่งเสริมความเข้าใจภาษาของเด็กปฐมวัยโดยผู้ปกครองใช้ชุดกิจกรรม “เล่นกับลูกปลูกภาษา” ผลการวิจัยพบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมส่งเสริมความเข้าใจภาษาโดย

ผู้ปกครองใช้ชุดกิจกรรม “เล่นกับลูกปลูกภาษา” มีความเข้าใจทางภาษาสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐๑ (อารีย์ คำสังฆะ, ๒๕๕๔: บทคัดย่อ) **นิรัชญา ยี่สุ่นเรื่อง** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการพูดของเด็กปฐมวัยโดยการใช้กิจกรรมการเล่านิทานประกอบภาพ ผลการวิจัยพบว่า การใช้กิจกรรมการเล่านิทานประกอบภาพส่งผลให้เด็กปฐมวัยมีการพัฒนาทักษะการพูด นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยทักษะการพูดหลังการจัดกิจกรรมสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมโดยมีทักษะการพูดด้านการออกเสียงพูดชัดเจนมากที่สุด รองลงมาคือเล่าเรื่องได้เชื่อมโยงกับภาพ และพูดโต้ตอบได้เชื่อมโยงกัน และมีระดับสูงมีพัฒนาการที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่องตลอด ๓ สัปดาห์ จากระดับค่าเฉลี่ย ๔๔.๒, ๕๖.๖ และ ๘๒ ตามลำดับ โดยสรุปการจัดกิจกรรมเล่านิทานโดยใช้นิทานประกอบภาพสามารถพัฒนาทักษะการพูดของเด็กปฐมวัยจึงควรส่งเสริมให้ครูผู้สอนระดับปฐมวัยนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนเพื่อพัฒนาความสามารถของนักเรียนระดับปฐมวัยให้ดียิ่งขึ้น (นิรัชญา ยี่สุ่นเรื่อง ,๒๕๖๐: ก) **รอฮันนี เจะเลาะ** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัยโดยการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ที่ใช้นิทานประกอบภาพ ผลการศึกษาพบว่า ทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัยโดยการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ที่ใช้นิทานประกอบภาพมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑. (รอฮันนี เจะเลาะ,๒๕๖๑:๔๑)

ประเด็นที่ ๓ นำเสนอรูปแบบการเรียนรู้แนวพุทธจิตวิทยาเพื่อส่งเสริมสุขภาวะองค์รวมของเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยได้หาก่อน หลังโดยใช้ค่าเฉลี่ยจากการอบรมทั้ง ๖ ครั้ง จากผู้เข้าร่วมอบรมทั้งสิ้น ๑๐ คน พบว่า เด็กปฐมวัยส่วนใหญ่เป็นชาย คิดเป็นร้อยละ ๙๐ เป็นเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ ๑๐ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ก่อนใช้รูปแบบการเรียนรู้แนวพุทธจิตวิทยาเพื่อส่งเสริมสุขภาวะองค์รวมของเด็กปฐมวัย โดยรวมพบว่า ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ก่อนใช้รูปแบบการเรียนรู้แนวพุทธจิตวิทยาเพื่อส่งเสริมสุขภาวะองค์รวมของเด็กปฐมวัย โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย ๒.๗๕) ด้านที่มีค่าสูงที่สุดคือด้านสุขภาวะทางสังคม (ค่าเฉลี่ย ๒.๘๕) รองลงมาคือ ด้านสุขภาวะทางจิต (ค่าเฉลี่ย ๒.๘๑) ต่ำสุดคือด้านสุขภาวะทางปัญญา (ค่าเฉลี่ย ๒.๕๕) ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ก่อนเข้าร่วมรูปแบบการเรียนรู้แนวพุทธจิตวิทยาเพื่อส่งเสริมสุขภาวะองค์รวมของเด็กปฐมวัย รายด้านพบว่าค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ก่อนใช้รูปแบบการเรียนรู้แนวพุทธจิตวิทยาเพื่อส่งเสริมสุขภาวะองค์รวมของเด็กปฐมวัย อยู่ในระดับปานกลาง โดยแยกเป็นรายด้านคือ ด้านสุขภาวะทางกายอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย ๒.๗๘) โดยด้านที่มีค่าสูงสุดคือด้านกล้ามเนื้อมัดใหญ่และกล้ามเนื้อมัดเล็กคล่องแคล่ว (ค่าเฉลี่ย ๒.๘๓) รองลงมาคือด้านมีสุขนิสัยที่ดี (ค่าเฉลี่ย ๒.๘๐) ต่ำสุดคือด้านกล้ามเนื้อมัดใหญ่และกล้ามเนื้อมัดเล็กมีความสัมพันธ์กัน (ค่าเฉลี่ย ๒.๗๓) สรุปได้ว่ารูปแบบการเรียนรู้แนวพุทธจิตวิทยาเพื่อส่งเสริมสุขภาวะองค์รวมของเด็กปฐมวัยทำให้แม้มีสุขภาวะทางกายไม่ดีแต่สุขภาวะทางจิต สุขภาวะทางสังคม และสุขภาวะทางปัญญาดีขึ้น จากนั้นผู้วิจัยได้ทำการทดสอบโดยการใช้ Paire Samples t – test พบว่ารูปแบบการเรียนรู้แนวพุทธจิตวิทยาเพื่อส่งเสริมสุขภาวะองค์รวมของเด็กปฐมวัย ไม่ต่างจากการเรียนในหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการสอดคล้องกับ**สำนักงานเลขาธิการครุสภา** ได้กล่าวถึง แนวคิดการจัดการเรียนรู้ไว้ว่า เป้าหมายหลักของการจัดการเรียนรู้ ระบุไว้อย่างชัดเจนในมาตรา ๖ ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ ว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้

เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรม ในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข”การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาบุคคลให้เป็น “มนุษย์ที่สมบูรณ์” ไม่ได้เน้นที่อาชีพใดอาชีพหนึ่ง ไม่ได้เน้นว่าจะต้องพัฒนาด้านใดด้านหนึ่ง เพื่อสังคมใดสังคมหนึ่ง โดยเฉพาะแต่เป็นการเน้นพื้นฐานหลักว่า ให้บุคคลเป็นคนที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา คุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรม ในการดำรงชีวิตเสียก่อน เพื่อสามารถประกอบอาชีพ หรือดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งต่อไปได้อย่างประสบความสำเร็จและมีความสุข โดยมีการศึกษาพื้นฐานพัฒนาบุคคลให้มีคุณลักษณะดังกล่าว และนำการศึกษาไปเป็นรากฐานสำหรับประกอบอาชีพต่อไป คือ ต้องเป็นคนที่สมบูรณ์ก่อนที่จะไปเป็นครูที่สมบูรณ์ เป็นหมอที่สมบูรณ์ เป็นทหารที่สมบูรณ์ เป็นนักธุรกิจที่สมบูรณ์ต่อไป ก็จะต้องเป็นคนดี โดยพื้นฐานเสียก่อน ภารกิจหลักของการจัดการศึกษา คือ ต้องพยายามให้เห็นภาพเป้าหมายหลักให้สมบูรณ์เสียก่อน โดยการสร้างกระบวนทัศน์ใหม่ทางการศึกษา เพื่อให้สามารถวางแนวทางการจัดการศึกษาเป็นไปอย่างสอดคล้องเหมาะสมกับความต้องการบุคคลของสังคม และขยายผลไปสู่การดำเนินการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้การจัดการเรียนการสอนบรรลุตามวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานเลขาธิการครุสภา,๒๕๔๙: ๙๗) และ**นิรัชญา ยี่สุ่นเรื่อง** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการพูดของเด็กปฐมวัยโดยการใช้กิจกรรมการเล่านิทานประกอบภาพ ผลการวิจัยพบว่าการใช้กิจกรรมการเล่านิทานประกอบภาพส่งผลให้เด็กปฐมวัยมีการพัฒนาทักษะการพูด นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยทักษะการพูดหลังการจัดกิจกรรมสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมโดยมีทักษะการพูดด้านการออกเสียงพูดชัดเจนมากที่สุด รองลงมาคือเล่าเรื่องได้เชื่อมโยงกับภาพ และพูดโต้ตอบได้เชื่อมโยงกันและมีระดับสูงมีพัฒนาการที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่องตลอด ๓ สัปดาห์ จากระดับค่าเฉลี่ย ๔๔.๒, ๕๖.๖ และ ๘๒ ตามลำดับ โดยสรุปการจัดกิจกรรมเล่านิทานโดยใช้นิทานประกอบภาพสามารถพัฒนาทักษะการพูดของเด็กปฐมวัยจึงควรส่งเสริมให้ครูผู้สอนระดับปฐมวัยนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนเพื่อพัฒนาความสามารถของนักเรียนระดับปฐมวัยให้ดียิ่งขึ้น (นิรัชญา ยี่สุ่นเรื่อง,๒๕๖๐: ก.) **รอฮันนี เจะเลาะ** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัย โดยการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ที่ใช้นิทานประกอบภาพ ผลการศึกษาพบว่าทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัยโดยการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ที่ใช้นิทานประกอบภาพมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑. (รอฮันนี เจะเลาะ,๒๕๖๑:๔๑)

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

รูปแบบการเรียนรู้แนวพุทธจิตวิทยาเพื่อส่งเสริมสุขภาวะองค์รวมของเด็กปฐมวัย มีข้อเสนอแนะดังนี้

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

๑. จากการศึกษา พบว่าพ่อแม่ ผู้ปกครอง และครู ควรให้เด็กทำงานด้วยตนเองทั้งงานในบ้าน และงานในโรงเรียนตามความเหมาะสม เพราะการทำงานทุกชนิดเป็นการลงมือกระทำด้วย

ตนเองซึ่งส่งผลให้ฝึกความอดทน ความตั้งใจ ความพากเพียรพยายาม และฝึกใช้ความคิดในการแก้ปัญหา เพื่อให้การทำงานนั้นประสบผลสำเร็จ

๒. ในขณะสอนเนื้อหาสาระการเรียนรู้ต่างๆ โดยใช้กิจกรรมต่างๆ ที่หลากหลาย เพื่อฝึกความพยายาม ความตั้งใจ ความคิดวิเคราะห์ และการคิดแก้ปัญหา ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมการเรียนรู้ที่พึงประสงค์เพื่อให้

๓. นักเรียนระดับปฐมวัยควรได้รับการฝึกกิจกรรมในรูปแบบต่างๆ อย่างหลากหลาย โดยใช้เทคนิคการเสริมแรงในการจัดการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระ เพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเรียนรู้ที่พึงประสงค์ พัฒนาความรู้สึกชอบ ความมีมานะพยายาม และความตั้งใจในการทำงาน

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

๑. ควรศึกษาปัจจัยที่สนับสนุนเรียนรู้แนวพุทธจิตวิทยาเพื่อส่งเสริมสุขภาวะองค์รวมของเด็กปฐมวัย

๒. ควรศึกษากระบวนการเรียนรู้แนวพุทธจิตวิทยาของเด็กปฐมวัยในพหุวัฒนธรรม

๓. ควรศึกษารูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของนักเรียนระดับปฐมวัยตามแนวพุทธจิตวิทยา

เอกสารอ้างอิง

เกษศิรินทร์ ศรีสัมฤทธิ์. (๒๕๕๖).“รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพครูด้านการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมทักษะกระบวนทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์ของเด็กปฐมวัย”. **วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร.

นริสานันท์ เดชสุระ. (๒๕๕๒).“รูปแบบการบริหารโรงเรียนสาธิตปฐมวัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏ”. **วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต**.บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร.

นิรัชญา ยี่สุ่นเรื่อง. (๒๕๖๐).“การพัฒนาทักษะการพูดของเด็กปฐมวัยโดยการใช้กิจกรรมการเล่านิทานประกอบภาพ”. **รายงานวิจัย**.มหาวิทยาลัยสวนดุสิต.

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปสุตโต). (๒๕๓๗). **พัฒนาการแบบองค์รวมของเด็กไทย**.กรุงเทพมหานคร: ธรรมสภา.

_____. (๒๕๓๗) **แสวงหาทางออกจากวิกฤตภัยใต้ความซับซ้อนของสังคมไทย**. กรุงเทพมหานคร : ภัคธรรม.

พระมหาบันเทิง ปาณิโต (เครือจินดา), (๒๕๔๙).“การประยุกต์พุทธธรรมเพื่อการสงเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย”. **วิทยานิพนธ์พุทธสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑุติวิทยาลัย: มหาวิทยายลมหาจุฬาลงกรนราชวิทยาลัย.

พิศาระวี วีระพงศ์พร. (๒๕๕๕). “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานประกอบการ**. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต**.บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

รอฮันนี เจะเลาะ. (๒๕๖๑). “การพัฒนาทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัย โดยการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ที่ใช้นิทานประกอบภาพ”. **วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา**.ปีที่ ๑๓ ฉบับที่ ๑ มกราคม – เมษายน.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (๒๕๕๑). “**แนวทางการพัฒนาเด็กและเยาวชนที่มีความสามารถพิเศษ:บทเรียนต่างประเทศ**. กรุงเทพมหานคร: สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

สำนักงานเลขาธิการครุสภา. (๒๕๔๙). **ชุดวิชาการจัดการเรียนรู้**.กรุงเทพมหานคร: สำนักพัฒนาและส่งเสริมวิชาชีพกระทรวงศึกษาธิการ.

สุภิมล จันทรักษา. (๒๕๕๒). “การจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต ๒”. **ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต**.บัณฑิตวิทยาลัย: การศึกษาวิทยาลัยบัณฑิตบริหารธุรกิจ.

อารีย์ คำสังฆะ. (๒๕๕๔). “การส่งเสริมความเข้าใจภาษาของเด็กปฐมวัยโดยผู้ปกครองใช้ชุดกิจกรรม “เล่นกับลูกปลูกภาษา””**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การศึกษาปฐมวัย).** บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

Write, T.J.. (2000). **Educational governance and administration**.New Jerseey: Prentice-Hall.